

372.012

๕๗๒๓

ว.๗

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา
ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

ปริญญาโท

ของ

โชติ บุญทน

26 ก.ย. 2531

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

166734

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง
จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โภทบรรเทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์
เสนาสุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธศิริ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอที่ได้อำนวยความสะดวก
และให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้บริหาร
โรงเรียน และครูทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม
อย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์สมปอง
ภูวรางกูร อาจารย์สมคะเน คำจุน และเพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือด้วยดี
ตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคุณพัชรี บุญทน ที่คอยให้กำลังใจ
และให้ทุนอุดหนุนจนการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

โชติ บุญทน

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	การพัฒนาชนบทและแนวนโยบายการพัฒนาชนบท	12
	กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ	15
	ความเป็นมาของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ยากจน (กศ.พช.)	16
	แนวคิดในการจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ชนบท	20
	แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียน ประถมศึกษา	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
	งานวิจัยในประเทศ	25
	งานวิจัยต่างประเทศ	28
	สมมติฐานการวิจัย	30

3	วิธีการดำเนินการวิจัย	31
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
	เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล	33
	วิธีการสร้างเครื่องมือ	34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
	การวิเคราะห์ข้อมูล	35
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอก โครงการ กศ.พช.	42
	ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษา นอกระบบโรงเรียน	45
	ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู	59
	ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน	71
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	86
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล	87
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	88

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	110
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประเภทของ โรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดคามสถานภาพ	32
2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม ..	43
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ของโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม .	44
4 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านการศึกษา .	46
5 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ	48
6 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านสังคมและ วัฒนธรรม	50
7 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านการเมือง การปกครอง	52
8 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านสาธารณสุข.	54

9	เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านกีฬาและนันทนาการ	56
10	เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม	58
11	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านการศึกษาของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน	60
12	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านเศรษฐกิจและอาชีพของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ...	61
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านเศรษฐกิจและอาชีพของครูที่มีตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่	62
14	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านสังคมและวัฒนธรรมของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ...	63
15	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านการเมืองการปกครองของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน	64

16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านการเมืองการปกครอง ของครูที่มีตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน เป็นรายคู่	65
17	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านสาธารณสุขของครูที่มี ตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน	66
18	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านสาธารณสุขของครูที่มี ตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่	67
19	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการ ของครูที่มีตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน	68
20	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมของครูที่มี ตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน	69
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมของครูที่มี ตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่	70
22	คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงาน ของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ. พช. ด้านบุคคล ..	72
23	คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงาน ของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ. พช. ด้านการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นและด้านงบประมาณ	75

24	คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการปฏิบัติงานการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในแต่ละด้าน	77
25	ค่าความถี่ของวิธีการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.	82
26	ค่าความถี่ ข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.	84

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรซึ่งอาศัยอยู่ในชนบทประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งประเทศ ประชาชนเหล่านี้อาศัยอยู่กระจัดกระจายในภูมิภาคต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในชนบทไม่ต่ำกว่า 10 ล้านคนมีฐานะยากจน ขาดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ประสบปัญหาความสุภาพอนามัยและขาดความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ 2527 : 13 - 14)

ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2504 - 2524) นับเป็นเวลา 20 ปี ที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อันเป็นผลให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อพิจารณาในค่านของการกระจายผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาปรากฏอย่างแน่ชัดว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอทุกพื้นที่ก่อให้เกิดปัญหาช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ระหว่างภูมิภาคและระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองของประเทศ มีประชาชนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา บางส่วนได้รับน้อยหรือแทบจะไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเลย จึงเป็นเหตุให้ประชาชนเหล่านี้ยังอยู่ในสภาพที่ยากจนและไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 337 - 338)

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาชนบทให้เป็นหน่วยของสังคมที่สามารถพึ่งตนเอง เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา อันจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาคัดตรงกับความต้องการของชุมชน รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาชนบทขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 โดยให้มีแผนพัฒนาชนบทภาคจนขึ้นเพื่อเป็นการระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเข้ามาร่วมกันในการพัฒนาชนบท ตามนโยบายรัฐบาลได้มอบหมายให้สี่กระทรวงหลัก คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการฉันทกกำลัง ความสามารถ และความถนัดของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่เพื่อพัฒนาชนบท

จากการทุ่มเทเอาใจใส่อย่างจริงจังของภาครัฐบาลและเอกชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 ทำให้ปัญหาความยากจนในชนบทลดลงไปมาก แต่ยังคงแก้ไขปัญหาคความยากจนให้หมดไปไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการพัฒนาชนบทอย่างเข้มแข็งต่อไปอีกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534 เพื่อให้การปฏิบัติงานที่ผ่านมาเกิดความต่อเนื่องโดยยึดปัญหาในแต่ละพื้นที่เป็นหลักต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530 : 22 - 23)

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งของสี่กระทรวงหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท จึงมีเจตจำนงมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาโดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อให้ได้รับความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความรู้ในการรักษาสุขภาพของตนเอง เข้าใจบทบาทหน้าที่

ของการ เป็นผล เมืองที่ เข้าใจกระบวนการพัฒนาชนบทและมีทัศนคติที่คัดต่อการพัฒนาชนบท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 7)

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบถึง 31,232 โรงเรียน มีครูจำนวนทั้งสิ้น 360,180 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ก. 4) เมื่อพิจารณาแล้วโดยเฉลี่ยค่าบิลหนึ่งจะมีโรงเรียนประถมศึกษาห้าโรงเรียนหรือประมาณสองหมู่บ้านต่อหนึ่งโรงเรียน ประกอบด้วยมีครู ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศมากกว่า ส่วนราชการอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามปรากฏว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแม้รัฐบาลจะได้ลงทุนดำเนินงานทางด้านการศึกษาจำนวนมาก การให้บริการทางการศึกษายังให้ประโยชน์ไม่เต็มที่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่ให้บริการเฉพาะเด็กในวัยเรียนเท่านั้น ส่วนการให้บริการแก่ประชาชนหรือสังคมนั้นสามารถกระทำได้น้อย การศึกษาในระบบโรงเรียนจึงดูเหมือนว่าเป็นเรื่องที่แยกตัวออกต่างหาก โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตจริงของคนในชุมชนมากนัก (สุนทร โคตรบรรเทา 2526 : 13 - 16) ดังนั้นถ้าโรงเรียนของรัฐสามารถนำเอาทรัพยากรทั้งอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่มีอยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งที่กล่าวมานี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในชนบท ย่อมจะพัฒนาประชาชนเหล่านี้ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้ตลอดทั้งเป็นการส่งเสริมให้นโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลที่ดำเนินการอยู่ประสบผลสำเร็จอย่างมีสัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 6)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญในการนำทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จึงได้ริเริ่มโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนขึ้นหรือเรียกย่อ ๆ ว่า โครงการ กศ.พช. ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน กลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล โครงการ กศ.พช. ได้เริ่มดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2526 ภายใต้กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ในการบริหารโครงการได้มีคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) สนับสนุนค้ำจุนงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบโครงการดำเนินงานในพื้นที่ชนบทยากจน 38 จังหวัด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 288 อำเภอและกิ่งอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7) ในการดำเนินงานกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษา เข้าร่วมดำเนินโครงการปีละ 300 โรงเรียน และขยายออกไปทุกปีจนครอบคลุมพื้นที่ เป้าหมายทั้งหมด ในการปฏิบัติโครงการได้แบ่งศูนย์ดำเนินงานออกเป็น 11 ศูนย์ ประกอบด้วยจังหวัดที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันสอง สาม หรือสี่จังหวัดแล้วแต่กรณี แต่ละศูนย์ มีหน้าที่จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและโรงเรียน ติดตาม และนิเทศโครงการ จากการดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2526 - 2530 มีโรงเรียนในโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 2,700 โรงเรียน และโรงเรียนอาสาสมัครอีกจำนวนหนึ่ง ปรากฏว่า จากการติดตามและนิเทศผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนในโครงการจำนวนมากสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์มีผลงานดีเด่น และส่งผลต่อการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ข. 4)

จากการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถจัดโรงเรียน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท ตามนโยบายของรัฐบาลและกรอบนโยบาย การพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการอย่างได้ผล คณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (กปช.) และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) จึงมีมติให้ ขยายโครงการ กศ.พช. ต่อไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534 โดยจะให้การสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนในโครงการ ดำเนินการให้ก้าวหน้าต่อไป เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1)

การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษา เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน มีอุปสรรคในการดำเนินงาน หลายประการ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนและครูบางส่วนเข้าใจหลักการของโครงการ ไม่ชัดเจน ผู้ปกครองและผู้นำท้องถิ่นมีฐานะยากจนไม่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ งบประมาณได้รับไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงาน การสนับสนุนและการเข้าร่วม กิจกรรมของประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีน้อย เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 282 - 300) ผู้บริหารและครูขาดความสนใจ ขาดความรู้ ความเข้าใจ กรอบนโยบายและ วัตถุประสงค์ของโครงการและการดำเนินงานยังประสบปัญหาค่านมุดลากร ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมของชุมชน (ศูนย์ดำเนินงานที่ 9 2527 : 56 - 59) นอกจากนี้ ยังพบว่าในด้านการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจน บริการค่านอาชีพเพื่อพัฒนาชนบทโรงเรียนยังปฏิบัติได้น้อย

สภาพปัญหาดังที่กล่าวมานี้ทำให้บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัด บริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนให้กับประชาชนประสบปัญหา ถ้าสามารถปรับปรุง โรงเรียนประถมศึกษาให้มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนและ เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว

จะช่วยให้สภาพปัญหาสำคัญของประชาชนลดลงและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น บทบาทของโรงเรียนจึงนับว่ามีส่วนสำคัญในการจัดบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ กศ.พช. ว่าได้มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียน ประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนโดยส่วนรวมและในแต่ละค้ำนี้ ค้ำนการศึกษา ค้ำนเศรษฐกิจและอาชีพ ค้ำนสังคมและวัฒนธรรม ค้ำนการเมืองการปกครอง ค้ำนสาธารณสุขและค้ำนกีฬาและ มันทนาการ เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในแต่ละค้ำและโดยส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ หุกระค้ำให้สามารถปรับปรุงการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3. ทำให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พช. อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพของโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้จำกัดขอบเขตค้ำเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ค้ำเนื้อหา การศึกษาค้นคว้านี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในหกดค้ำดังต่อไปนี้

- 1.1 คานการศึกษา
- 1.2 คานเศรษฐกิจและอาชีพ
- 1.3 คานสังคมและวัฒนธรรม
- 1.4 คานการเมืองการปกครอง
- 1.5 คานสาธารณสุข
- 1.6 คานกีฬาและนันทนาการ

2. ประชากร ประชากรสำหรับการศึกษารั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2530 จากโรงเรียน จำนวน 865 โรง

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ซึ่งได้จากการเลือกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลเดียวกันที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ดังนี้

3.1 โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จำนวน 30 โรง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามโรงเรียนละสี่คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนหนึ่งคน ครูผู้สอนสามคน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

3.2 โรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการ กศ.พช. จำนวน 30 โรง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามโรงเรียนละสี่คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนหนึ่งคน ครูผู้สอนสามคน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 ตัวแปรอิสระ คือ

4.1.1 สถานภาพของครู

4.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1.2 ครูผู้สอน

4.1.2 ประเภทของโรงเรียน

4.1.2.1 โรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

4.1.2.2 โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

4.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนหกด้านดังนี้

4.2.1 ด้านการศึกษา

4.2.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

4.2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.2.4 ด้านการเมืองการปกครอง

4.2.5 ด้านสาธารณสุข

4.2.6 ด้านกีฬาและนันทนาการ

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. หมู่บ้านในเขตชนบทยากจน หมายถึง หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทยากจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)

2. โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่อยู่ในโครงการพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนเหล่านี้เป็นศูนย์กลางช่วยพัฒนาชนบทในท้องถิ่นและได้รับเงินอุดหนุนโครงการจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)

3. โรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)

4. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การจัดโครงการหรือกิจกรรมทางการศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษาจัดให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และมีโอกาสที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็นหกด้านดังนี้

4.1 ด้านการศึกษา หมายถึง โรงเรียนจัดสำรวจสภาพการศึกษาปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่น จัดบริการห้องสมุด จัดนิทรรศการและบริการข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน

4.2 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชน ได้แก่ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน จัดสาธิตเกี่ยวกับการเกษตร และให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสังคมของท้องถิ่น ได้แก่ จัดการละเล่นพื้นบ้าน จัดนิทรรศการ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและร่วมพัฒนาท้องถิ่นกับประชาชน

4.4 คำนการเมืองการปกครอง หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมค่านการเมืองการปกครอง ได้แก่ ให้ความรู้ค่านกฎหมายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันแก่ประชาชน ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และจัดวิทยากรฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

4.5 ค่านสาธารณสุข หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมค่านสาธารณสุขแก่ประชาชน ได้แก่ จัดอบรมแนะนำการใช้ยาสามัญประจำบ้าน และร่วมมือกับประชาชนและอนามัยตำบลจัดตั้งค้ายาประจำหมู่บ้าน

4.6 ค่านกีฬาและนันทนาการ หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและให้บริการค่านกีฬาและนันทนาการแก่ประชาชน ได้แก่ จัดแข่งขันกีฬาประชาชนและจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมค่านกีฬาและนันทนาการ

5. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูใหญ่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2530

6. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2530

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ การพัฒนาชนบทและ
แนวนโยบายการพัฒนาชนบท กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) แนวคิด
ในการจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท แนวคิดในการจัด
ศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาชนบทและแนวนโยบายการพัฒนาชนบท

1. ความหมายของการพัฒนาชนบท ได้มีนักการพัฒนาให้ความหมายของ
การพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

แซนเดอร์ (Sander. 1970 : 68) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาชุมชน
ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชนบทยากจนดังนี้

1. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกระบวนการ หมายถึง การคลี่คลายของ
สิ่งต่าง ๆ การกระทำต่าง ๆ ในทางที่ก้าวหน้าโดยเน้นที่การเปลี่ยนแปลงความคิด
จิตใจและความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน

2. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นวิธีการ หมายถึง วิธีการทำงานหรือ
ขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายบางประการโดยเน้นผลสัมฤทธิ์
ทางวัตถุ

3. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นโครงการ หมายถึง ลักษณะของกิจกรรม
ชุดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานชุดหนึ่ง โดยเน้นที่การบรรลุเชิง
ปริมาณและรายงานผลไ้ของกิจกรรมชุดต่าง ๆ นั้น

4. การพัฒนาชนบทในทัศนะที่เป็นกรรวิธี หมายถึง ลัทธิความเชื่อที่แผ่กระจายอารมณืที่อุทิศความรุ่งเรืองแห่งอุดมการณ์ จึงมีจุดเน้นที่แนวคิดหรืออุดมการณ์ในเชิงปรัชญาชีวิตของประชาชน

ลีลี (Lele. 1976 : 20) ให้ความหมายของการพัฒนาชนบทไว้ว่าเป็นการปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในชนบท และเป็นการทำให้กระบวนการการพัฒนานั้นเป็นกระบวนการที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตัวเอง

2. แนวนโยบายการพัฒนาชนบท แนวนโยบายการพัฒนาชนบทกำหนดขึ้นครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เนื่องจากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2504 - 2524) ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวดเร็วเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับฐานะและรายได้ โดยเฉพาะระหว่างภาคเกษตรกรรมกับภาคธุรกิจซึ่งเป็นปัญหาหลักในท้องที่ชนบทบางเขต (ปฐม นิคมานนท์ 2528 : 67) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เป็นแผนที่ปรับแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศ "แนวใหม่" และกำหนดให้มีแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน ประจำปี 2527 - 2529 ขึ้นกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชนบทโดยยึดพื้นที่ยากจนใน 38 จังหวัด 288 อำเภอและกิ่งอำเภอเป็นหลักในการพัฒนาเพื่อยกระดับทางด้านการเศรษฐกิจของประชาชนในชนบทให้ดีขึ้น

หลักการของแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนคือการยึดพื้นที่ยากจนหนาแน่นเป็นหลักในการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนพออยู่พอกิน ให้อยู่ช่วยเหลือตนเองได้ แก้ไขปัญหาที่ประชาชนเผชิญอยู่ให้ทั่วถึง เน้นเทคนิคที่ประชาชนทำไ้เองและคนทนุค่า ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของตัวเองให้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 342) ในการพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนอาศัยกลยุทธ์ที่สำคัญ

คือ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวัน ในด้านเศรษฐกิจ ให้สามารถกระจายรายได้ในการผลิตที่เป็นเงินสดให้ค่าที่สุด มุ่งปรับปรุง ประสิทธิภาพการผลิตที่เป็นแรงงานและทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ การพัฒนาตามแนวใหม่จึงได้กำหนดเจตนารมณ์ที่สำคัญไว้เป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านของคน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาชนบทให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของ ประชาชน โดยให้สี่กระทรวงหลักคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การ ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อนสูญเสียไปในการปฏิบัติงานของรัฐ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ม.ป.ป. : 9 - 19)

การพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ด้วยความเอาใจใส่อย่างจริงจังของรัฐบาลและเอกชนทำให้ ปัญหาความยากจนในชนบทลดลงไปมากแต่ยังไม่หมดเสียทีเดียว และจำเป็นจะต้อง ดำเนินการพัฒนาชนบทอย่างเข้มแข็งต่อไปอีก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2530 : 22 - 23) อีกพื้นที่เป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาชนบทต่อไป เพื่อรักษาความต่อเนื่องจากการดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 ขยายงานที่ปฏิบัติ ประสพผลสำเร็จออกไปให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ของชาวชนบทและปรับปรุงกลไกการบริหารงานพัฒนาชนบทให้มีการกระจายอำนาจและ การฉีกกำลังผูกฝ้ายอย่างเป็นระบบครบวงจร สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2529 : 45 - 52)

กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกระทรวงหนึ่งในสี่กระทรวงหลัก ที่รัฐบาลมอบหมายให้รับผิดชอบในการพัฒนาชนบท เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และเจตนารมณ์ของการพัฒนาชนบทภายใต้ทรัพยากรความถนัด และกำลังความสามารถของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงาน และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการมีเจตจำนงมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาชนบท โดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้

1. พัฒนาคนให้มีความรู้พื้นฐาน เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัวตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น
2. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองอันพึงประสงค์ของชาติบ้านเมือง มีคุณธรรมจริยธรรมวัฒนธรรมและความรักหวงแหนในแผ่นดินเกิด
3. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสุขภาพอนามัยการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์
4. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาชนบทและมีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาชนบทของรัฐบาล

เพื่อให้กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและทิศทางในการพัฒนาชนบทอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้ดังนี้ ระดมสรรพกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ในทุกหน่วยงาน เพื่อพัฒนาชนบทให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ในทุกลักษณะที่ดำเนินการพัฒนา

ชนบท ตามกำลังความสามารถ จัดระบบโครงสร้างและรูปแบบกระบวนการในการพัฒนาชนบทผสมผสานกันตั้งแต่ระดับกระทรวงจนถึงพื้นที่เป้าหมาย ใช้สถานศึกษา วัดและศาสนสถานของทุกศาสนาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบทของแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 6 - 8)

ความเป็นมาของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) เป็นโครงการหนึ่งในสี่โครงการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายหรือพื้นที่ยากจนของประเทศ รวม 38 จังหวัดใน 288 อำเภอและกิ่งอำเภอ โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทให้สามารถพึ่งตนเองได้ปีละ 300 โรงเรียน เริ่มโครงการเมื่อปีงบประมาณ 2526 มีคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) สนับสนุนค้ำประกันงบประมาณ ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการและรับผิดชอบโครงการ

เหตุผลในการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนเพราะสามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและมีโรงเรียนประถมศึกษากระจายไปทั่วทุกตำบลจำนวนทั้งสิ้น 31,232 โรงเรียน และมีครูประถมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 360,180 คน ครูเหล่านี้มีความรู้พื้นฐานพอที่จะช่วยพัฒนาชนบทได้ หากได้รับการสนับสนุนในด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นเพื่อให้มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบท

1. หลักการและเหตุผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2530 จากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ตามแผนพัฒนาชนบทยากจนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 -

2529 ปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการสามารถจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทได้ผลดี ตามนโยบายของรัฐบาลและตามกรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กปช.) และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) จึงมีมติให้ขยายงาน กศ.พช. ไปในแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ให้เพิ่มจำนวนโรงเรียนในโครงการออกไปทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องทุกปี สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการก้าวหน้าต่อไป เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป

2. ความหมายและขอบข่าย ความหมาย การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน หมายถึงการ เสนอแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่นักเรียนและชุมชนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคนในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

ขอบข่าย โรงเรียนประถมศึกษาตามเป้าหมายของโครงการทุกโรงเรียนในชนบท สังกัด สปช. ใน 72 จังหวัด มีขอบข่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเขตรับบริการของโรงเรียนและสามารถให้บริการทางการศึกษา อาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬานันทนาการและข่าวสาร แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นโดยระดมสรรพกำลังทรัพยากรทั้งหลายในท้องถิ่นและได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะขยายงานนี้ออกไปในโรงเรียนอื่น ๆ ทุกปีจนเต็มพื้นที่ทุกโรงเรียนในชนบท

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. โครงการ กศ.พช. ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้
 - 3.2 ส่งเสริมให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ
 - 3.3 เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
 - 3.4 ให้อำนาจคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติของนักพัฒนา
 - 3.5 ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
 - 3.6 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
 - 3.7 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท
 - 3.8 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น
4. เป้าหมาย โครงการ กศ.พช. มีเป้าหมายด้านคุณภาพและด้านปริมาณดังต่อไปนี้
- 4.1 ด้านคุณภาพ
 - 4.1.1 คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับร่วมกันพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท โดย
 - 4.1.1.1 ให้นักเรียนได้รับผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

4.1.1.2 ให้บริการประชาชนในหมู่บ้านในเขตบริการ
ของโรงเรียนในค่านวิชาการ วิชาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา พละนันทนัย
นันทนาการและข่าวสาร

4.1.2 คณะครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมมือกันให้ความรู้และการศึกษา
แก่ประชาชนในเขตบริการของโรงเรียนตามความต้องการของท้องถิ่นและทางราชการ
เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

4.2 ค่านปริมาณ

4.2.1 โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการปีงบประมาณ 2530
จำนวน 1,500 โรงเรียน ให้บริการความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน 3,000 หมู่บ้าน
จำนวนประชาชนประมาณ 900,000 คน

4.2.2 โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนอาสาสมัคร
ปี 2526 - 2529 จำนวน 2,178 โรงเรียน ให้บริการความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน
ประมาณ 900,000 คน

4.2.3 สปช. สปจ. สปอ./ก. ให้การสนับสนุนพิเศษ ติดตาม
และประเมินผล โรงเรียนในโครงการและโรงเรียนอาสาสมัครอย่างทั่วถึง เพื่อให้
โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและ
สังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5. วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ กศ.พช. ในการคัดเลือกโรงเรียน
ได้กำหนดวิธีการโดยให้สภาตำบล เสนอชื่อโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมาย
ไปยังคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (กพอ./ก.) จากนั้น กพอ./ก. พิจารณา
คัดเลือกโรงเรียนเป้าหมายเข้าโครงการให้เหลืออำเภอละ 1 โรงเรียน ยกเว้นอำเภอที่มี
ตำบลมากกว่า 14 ตำบลขึ้นไป คัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการได้ 2 โรงเรียน เสนอชื่อ
โรงเรียนไปยังคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) กพจ. พิจารณาคัดเลือกโรงเรียน

จากแผนพัฒนาอำเภอเสนอมาในแผนพัฒนาจังหวัดและให้ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ การดำเนินโครงการ กศ.พช. มีผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

6.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริงในกลุ่มประสบการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จะได้รับผลที่มีผลกระทบต่อประชาชนในหมู่บ้านประมาณ 3,000 แห่ง จำนวนประชากรประมาณ 900,000 คน

6.2 ครูให้ความรู้ในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท ด้านการศึกษา วิชาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม นันทนาการ พละนาฏยและข่าวสารได้มากขึ้น

6.3 เตรียมนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาคือให้มีความรู้ความสามารถในด้านกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและครบวงจร

6.4 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาคน

6.5 โรงเรียนมีส่วนช่วยลดปัญหาความยากจนและคนว่างงานในท้องถิ่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7)

แนวคิดในการจัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชนบท

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานพัฒนาชนบทและสังคมของรัฐหน่วยงานแรก ที่กระจายครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาชนบททั่วประเทศ การดำเนินงานโดยทั่วไปทั้งด้านการพัฒนาและการลงทุน การประถมศึกษาที่มีลักษณะที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทเป็นหลัก เพื่อให้เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนช่วย

ในการพัฒนาความเจริญให้แก่ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ข. 7) โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนนั้นต้องมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและสภาพความต้องการของท้องถิ่น ชีรวัดน์ นิจนตร (ชีรวัดน์ นิจนตร 2528 : 116 - 117) กล่าวว่าโดยทั่วไปโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาได้สองแนวทางดังนี้

บทบาททางอ้อม โดยให้นักเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงหรือเป็นสื่อกลางระหว่างบ้านกับโรงเรียน กล่าวคือให้เด็กนำความรู้ความคึกและทัศนคติต่าง ๆ ที่ได้รับจากทางโรงเรียนไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองของตน โรงเรียนมีเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาอย่างไรก็ถ่ายทอดฝึกฝนให้นักเรียน เมื่อผู้ปกครองเห็นว่า เป็นประโยชน์ก็จะปฏิบัติตามและถ่ายทอดเผยแพร่ต่อ ๆ กันไป

บทบาททางตรง จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งกิจกรรมในหลักสูตร และกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของชุมชน ทิศต่อประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อจัดบริการความรู้แก่ประชาชน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพื้นที่ยากจนเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบทพื้นที่ยากจนมีวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ม.ป.ป. : 77) ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันสำรวจชุมชน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นที่โรงเรียนรับผิดชอบ
2. พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง
3. สร้างกลุ่มและผู้นำในการพัฒนาชนบทให้เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านเทคนิคในการพัฒนาเป็นผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และมีคุณสมบัติที่พัฒนา

4. ให้การศึกษาวิชาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น แก่นักเรียนและประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
5. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสารสำหรับการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในชุมชน
6. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งกลางเพื่อการประสานการพัฒนาชนบท ตลอดจนสาธิตและแนะนำคำวิชาชีพต่าง ๆ
7. ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งกลางในการนัดพบและการของชุมชนเพื่อสร้างกลุ่มผู้นำเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

โรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนและให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมได้มากที่สุดคือ โรงเรียนที่ยึดชุมชนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในทางวิชาการเรียกว่า "โรงเรียนชุมชน" (Community school) เป็นการจัดกิจกรรมตามแนวคิดและปรัชญาการศึกษาชุมชน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนทุกเพศทุกวัย เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการใช้บริการจากโรงเรียน (เสาวนีย์ เสนาสู 2529 : 23 - 26)

โรงเรียนประถมศึกษาได้พยายามปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการความรู้และดึงดูดความสนใจของประชาชนให้เข้าไปในโรงเรียน กิจกรรมที่ได้รับความนิยมและได้ผลดีคือการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดห้องสมุดประชาชน การส่งเสริมอาชีพ การอนามัยและโภชนาการ การบริการชุมชนค้ำกึ่งฟ้าและสถานที่ การจัดงานประเพณีและวัฒนธรรม (อุณา นพคุณ 2523 : 188) การจัดกิจกรรมพิเศษของทางโรงเรียน คณะครูในโรงเรียนจะต้องรับภาระเพิ่มมากขึ้น จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความเสียสละสิ่งๆ ที่ช่วยให้ครูดำเนินงานบริการชุมชนได้สะดวกและเต็มທີ່คือการมีบ้านพักครูหรือที่พักอยู่ในเขตให้บริการของโรงเรียน

แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถเป็นส่วนประกอบที่เสริมให้ระบบโครงสร้างของการศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนที่มีความจำเป็นต่อเนื่องกัน ดังที่ คูมส์ และอาห์เม็ค (Coombs and Ahmer, 1975 : 12 - 13) ได้สรุปความเห็นไว้ว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาในระบบโรงเรียนมิได้เป็นคู่แข่งกัน แต่ว่าการศึกษาทั้งสองประเภทนี้ควรจะเป็นส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพราะทั้งสองกิจกรรมนี้มีความสำคัญและจำเป็น มีรูปแบบการจัดแตกต่างกันหลายอย่าง ในการก่อให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้บริการแก่สมาชิกทั้งหลายและประชาชนที่มีความต้องการหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา"

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนในชนบทนับถือครูครูมีอิทธิพลทางด้านจิตใจของคนในชุมชน ประชาชนยอมรับครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้มีความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ประชาชนจะขอคำแนะนำจากครู (สถิตย์ชัย วรรณทวินิช 2528 : 22 อ้างอิงมาจาก Clark, 1976 : 232) ตัวครูเองยอมรับว่าครูควรจะช่วยเหลือชาวบ้านในด้านต่าง ๆ และให้คำแนะนำปรึกษา

คว้น ชาวหนู (คว้น ชาวหนู 2526 : 41 - 45) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรกระทำให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรปรากฏ เป็นจริงและร่วมขจัดปัญหาของชาวชนบทโดยรวมพัฒนาชนบทในท้องถิ่น ช่วยเหลือชุมชนให้ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนโรงเรียนจึงควรปฏิบัติหน้าที่สามประการดังนี้

1. สอนและอบรมนักเรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และแผนการศึกษาแห่งชาติ

2. สอนประชาชนซึ่งอาจแบ่งออกเป็นสี่ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรม
ด้านอาชีพและความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

2.2 ปลุกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อเยาวชนร่วมกับโรงเรียน

2.3 ปลุกฝังประชาชนให้เกิดความรับผิดชอบต่อชุมชน

2.4 สอนให้ประชาชนเป็นพลเมืองคี่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหน้าที่

ของตน

3. บริการชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดบริการให้กับประชาชน

3.1 ด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล

3.2 ด้านวัฒนธรรม นันทนาการ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3.3 ด้านนันทนาการ บริการสถานที่อุปกรณ์กีฬาและดนตรี

3.4 เผยแพร่ข่าวสาร สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

การจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีบทบาท
เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไป
และวิชาชีพเพื่อประชาชน จะได้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่าง
มีความสุข ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นอาจจะกระทำได้สามลักษณะ (เสาวนีย์ เสนาสู
2529 : 46 - 47) คือ

1. ให้การศึกษาแบบเก็บตก เป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ไม่รู้หนังสือ

2. ให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง เป็นการให้การศึกษาต่อจากฐานเดิมให้รู้มากขึ้น
สามารถก้าวทันกับความเจริญของโลก

3. ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนหรืออบรมอาชีพ
ระยะสั้น

ทองใบ แพบทาม (ทองใบ แพบทาม 2520 : 59) ได้กล่าวถึงงานที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะบริการแก่ประชาชนนอกเหนือจากการให้การศึกษาแก่เด็กว่ากิจกรรมที่ควรจัด คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จและการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดนิทรรศการการศึกษา การอบรมอาชีพระยะสั้น การทัศนศึกษา การเยี่ยมเยียนชุมชน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

สนั่น อินทรประเสริฐ (สนั่น อินทรประเสริฐ 2519 : 100) ได้เสนอแนะว่าโรงเรียนประถมศึกษาควรใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมค่านิยมแก่ประชาชนในชุมชนหลายประการ เช่น จัดการศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับหน่วยงาน การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน เชิญวิทยากรค่านิยมต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ประชาชน จัดรวมกลุ่มอาชีพในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่และเผยแพร่ความรู้ด้านอาชีพ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นอย่างกลางค่านิยมชาวสารต่าง ๆ และจัดให้การศึกษานอกสถานที่เพื่อชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เสน่ห์ ระหว่างบ้าน (เสน่ห์ ระหว่างบ้าน 2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทที่เป็นไปได้ของโรงเรียนประถมศึกษาต่อการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูและประชาชน ศึกษาเนื้อหาค่านิยมการศึกษาทั่วไป ค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพ ค่านิยมสุขภาพอนามัยและครอบครัว ค่านิยมการเมืองการปกครอง พบว่า ความมุ่งประสงค์ของผู้บริหารและความต้องการของประชาชนไม่แตกต่างกัน ทั้งสี่ค่านิยมมีความมุ่งประสงค์แตกต่างจากผู้บริหารและความต้องการของประชาชน สามค่านิยม คือ ค่านิยมเศรษฐกิจและอาชีพ ค่านิยมสุขภาพอนามัยและครอบครัว ค่านิยมการเมือง

การปกครอง และยังพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมด้านบุคลากรเพียงด้านเดียวเท่านั้น

กิ่งทอง ชุณสามพราน (กิ่งทอง ชุณสามพราน 2526 : 65 - 66)

ศึกษารูปแบบของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับโรงเรียนชุมชนในจังหวัดเลยพบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชุมชนให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของครูด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อชุมชน เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นร่วมมือกับหน่วยงานอื่นวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นสื่อกลางในการกระจายข่าวที่ถูกต้องจัดอบรมผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มสตรี และส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬา เป็นต้น

สะอาด พงอินทร์ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149)

ศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ในเขตการศึกษาแปด พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือบทบาทด้านการเมืองการปกครอง ครูเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่าบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ปฏิบัติน้อยที่สุด สำหรับบทบาทที่ผู้บริหารและครูคาดหวังให้ปฏิบัติมากที่สุด คือ บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม บทบาทที่คาดหวังให้ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของครูพบปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนด้านอาชีพของประชาชน ความยากจนของประชาชนและขาดงบประมาณและบุคลากรด้านอาชีพตามลำดับ

สนอง คุณมาศ (สนอง คุณมาศ 2528 : 88 - 91) ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งนักเรียนไปเข้าเพื่อประโยชน์ ให้ประชาชนเข้ามาใช้สนามของโรงเรียน เป็นผู้นำประชาชนในพิธีต่าง ๆ และกิจกรรมทางศาสนาอยู่ในเกณฑ์มาก ปฏิบัติด้านวัฒนธรรมและค่านิยม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาและการส่งเสริมอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก

การเก็บน้ำสะอาด การจัดเอกสารและเผยแพร่ข่าวสารความรู้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย การวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารที่มีที่พำนักอาศัยในชุมชนปฏิบัติงานการพัฒนาชุมชนได้ดีกว่าผู้บริหารที่มีที่พำนักอาศัยอยู่นอกชุมชน

ศูนย์ดำเนินงานที่ 8 (ศูนย์ดำเนินงานที่ 8 2528 : 52) ได้ทำการประเมินผลโครงการ กศ.พช. ในเขตจังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหารพบว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีมาก สามารถจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานบริการวิชาการและวิชาชีพเพื่อการพัฒนาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ การจัดทำเนืองงานพบปัญหาความบุคคลากรยังขาดทักษะในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อยู่มาก และขาดงบประมาณในการสนับสนุนโครงการ

อรนุช บุญโสภาค (อรนุช บุญโสภาค 2528 : ๖6 - 67) ศึกษาการบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า ปริมาณการจัดบริการด้านวิชาชีพและความรู้ทั่วไป เป็นศูนย์กลางบริการชาวส่งเสริมกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองและในเขตชนบทสามารถจัดบริการแก่ประชาชนได้ไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 282 - 300) ประเมินผลโครงการ กศ.พช. พบว่าสภาพแวดล้อมหลังการเริ่มโครงการโดยสภาพรวมและแต่ละค่านอยู่ในระดับดี ยกเว้นสภาพแวดล้อมด้านภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ โดยเฉพาะกิจกรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับดี ด้านผลผลิตของโครงการพบว่าโรงเรียนสามารถปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวและให้เป็นผู้ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับดี การดำเนินงานพบว่า ผู้บริหารและครูบางส่วนเข้าใจ

หลักการของโครงการไม่ชัดเจน ผู้ปกครองและผู้นำท้องถิ่นมีฐานะยากจนไม่เชื่อต่อการ
 ดำเนินโครงการ งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่องทำให้กิจกรรมบางอย่างหยุดชะงัก
 ขาดความร่วมมือและประสานงานจากประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ การนิเทศโครงการ
 มีน้อยและไม่สม่ำเสมอขาดการรวบรวมสถิติข้อมูลและการบันทึกผลการประเมิน

สุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 91 - 95) ได้ศึกษาทัศนคติ
 ของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่น ต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา
 ในการพัฒนาชนบทตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียน
 ประถมศึกษาตามโครงการ กศ.พช. ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำ
 ท้องถิ่น มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบทด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านสาธารณสุขอยู่ใน
 เกณฑ์สูง ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองการปกครองปฏิบัติในเกณฑ์
 ปานกลาง จากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักที่โรงเรียน
 ทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน การวางแผนด้านการศึกษาไม่ดีพอ ไม่ครอบคลุม
 ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ 2530 : 148 - 149)
 ได้ทำการประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษาจากระบบโรงเรียนที่มีต่อประชาชน
 ในชนบท ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้ารับบริการโครงการการศึกษาจากระบบโรงเรียน
 จากหน่วยงานของสี่กระทรวงหลักมีผลกระทบสูงกว่าผู้ไม่เข้ารับบริการทั้งด้านเศรษฐกิจ
 และสังคม ด้านการเมืองการปกครองและสภาพจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญ

งานวิจัยต่างประเทศ

รามิเรซ (Ramirez. 1969 : 1284) ศึกษากิจกรรมและวิธีดำเนินการ
 ของโรงเรียนชุมชนในสหรัฐอเมริกา พบว่า วิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่
 เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนเป็นอย่างดี โรงเรียนใช้กระบวนการ
 ประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ทุกฝ่ายรับผิดชอบร่วมกันซึ่งมีวิธีดำเนินงานดังนี้

สำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางแนะนำประชาชนให้รู้จักปรับปรุงตนเองและชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น ใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในการช่วยแก้ปัญหาของประชาชน ใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และอาศัยการตัดสินใจของหมู่คณะในการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน

บรูซ (Bruce. 1972 : 6026 - A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ครูและประชาชนของอเมริกาทางตะวันตกตอนกลางต้องการให้ครูใหญ่ ได้ทำงานร่วมกับชุมชนในด้านสาธารณสุขเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาวัยรุ่นและนันทนาการของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ด้านสังคม วัฒนธรรม และศาสนาของชุมชน ด้านการศึกษาควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้นปกครองเพื่อผลในทางการศึกษาของนักเรียน

ชอตเตนเฟลด์ (Schottenfeld. 1976 : 1343 - A) ได้ศึกษาผลของกฎหมายที่เสนอแก้ไขโดยบัคเคย์ (Buckley Amendment) ที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยแบ่งกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับความสัมพันธ์กับชุมชนออกเป็นความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของประชาชนและผู้นปกครองกับการจัดกลุ่มโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งทัศนคติของผู้นปกครองกับการจัดกลุ่มโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกด้วย

โอคอนเนลล์ (O'Connell. 1977 : 579 - A) ทำงานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์ของโรงเรียนชานเมืองและโรงเรียนในชนบท ได้ทำการศึกษาลักษณะขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ จากคณะครู ชุมชนและคณะกรรมการศึกษาโดยมีความเชื่อว่าการขัดแย้งของโรงเรียนกับชุมชน เป็นผลมาจากปัญหาการติดต่อสื่อสารตามข้อเสนอแนะของซาราสัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีวิจัยแบบปฏิบัติการโดยใช้การติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ฝ่ายต่าง ๆ ผลปรากฏว่าทำให้ความขัดแย้งลดลงได้

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน คำนการศึกษาคำนเศรษฐกิจและอาชีพ คำนสังคมและวัฒนธรรม คำนการเมืองการปกครอง คำนสาธารณสุขและคำนกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและในแต่ละคำนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าถึงรายละเอียด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2530 จากโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 865 โรงเรียน จำแนกเป็น

1.1 โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 - 2530 จำนวน 60 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) จำนวน 805 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2530 จำนวน 60 โรงเรียน ได้แก่

2.1 โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากรีธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร

2.2 โรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบทยากจนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ตำบลเดียวกันกับโรงเรียนในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งพิจารณา
จากโรงเรียนที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ถ้ามีหลายโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย
มาหนึ่งโรงเรียน

จากจำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 60 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดให้
ผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโรงเรียนละสี่คน
ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละหนึ่งคน ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2,
ป. 3 - 4 และ ป. 5 - 6 ะดับละหนึ่งคน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ได้ครูที่
เป็นตัวแทนโรงเรียนโรงเรียนละสี่คนรวมทั้งสิ้น 240 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประเภทของโรงเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกำหนดตาม
สถานภาพ

ประเภทโรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง				
		ผู้บริหาร โรงเรียน	ครู ป.1-2	ครู ป.3-4	ครู ป.5-6	รวม
ในโครงการ กศ.พช.	30	30	30	30	30	120
นอกโครงการ กศ.พช.	30	30	30	30	30	120
รวม	60	60	60	60	60	240

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งแบ่งเป็นสามตอน ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับโรงเรียน ตำแหน่งและระดับชั้นที่สอน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่สอง แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน แยกเป็นหกด้าน ดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข และด้านกีฬาและนันทนาการ

แบบสอบถามตอนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็นห้าระดับ คือ

ปฏิบัติมากที่สุด	หมายถึง	ได้รับการปฏิบัติบ่อยที่สุดหรือปฏิบัติเป็นประจำ
ปฏิบัติมาก	หมายถึง	ได้รับการปฏิบัติบ่อยหรือค่อนข้างบ่อย
ปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง	ได้รับการปฏิบัติปานกลาง
ปฏิบัติน้อย	หมายถึง	ได้รับการปฏิบัติน้อยหรือค่อนข้างน้อย
ปฏิบัติน้อยที่สุด	หมายถึง	ได้รับการปฏิบัติน้อยมากหรือไม่ปฏิบัติเลย

ตอนที่สาม แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาโดยทั่วไปในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนในและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ยากจน (กศ.พช.) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานั้นเกิดขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็นห้าระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และผลการติดตามประเมินผลโครงการ กศ.พช. ของศูนย์ดำเนินงานต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นเนื้อหาเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม
2. นำผลการศึกษาจากข้อหนึ่งมาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิดแล้วนำไปถามความคิดเห็นและแนวทางในการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดศรีสะเกษ แล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาสรุปเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหาและโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาในข้อหนึ่งและข้อสอง
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวนห้าคนทำการตรวจปรับปรุงแก้ไขภาษาและเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดศรีสะเกษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 47 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรครอนบัท หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.9193 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือนำเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ที่มีโรงเรียนในสังกัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามและหนังสือนำของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปส่งยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอด้วยตัวเองและขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอ คัดเลือกโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการ กศ.พช. จับคู่กับโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่อยู่ในเขตตำบลเดียวกัน ภายหลังจากนำส่งแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยได้เดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. สถานภาพของโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับข้อมูลกลับคืนครบทั้ง 240 ฉบับ

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่สอง โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน คำนวณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วพิจารณาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน โดยอาศัยเกณฑ์การประมาณค่าตามความคิดเห็นของเบสต์ (Best. 1970 : 189) ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.00 - 1.49 ถือว่า
บทบาทประเภะนั้นมีการปฏิบัติน้อยมากหรือไม่ปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.50 - 2.49 ถือว่า
บทบาทประเภะนั้นมีการปฏิบัติน้อยหรือค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 2.50 - 3.49 ถือว่า
บทบาทประเภะนั้นมีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 ถือว่า
บทบาทประเภะนั้นมีการปฏิบัติเอยหรือค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 ถือว่า
มีการปฏิบัติทุกครั้งหรือน้อยมาก

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในและนอก
โครงการ กศ.พช. รายขอ รายคานและโดยส่วนรวมโดยวิธีการทดสอบค่าที่
(t - test) จากกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

4. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง เพื่อหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างแล้วทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ โดยวิธี Tukey's HSD test

5. วิเคราะห์สภาพปัญหา ความึกเหิมและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ โดยอาศัยเกณฑ์การประมวลค่าตามความึกเหิมดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.00 – 1.49 ถือว่าการปฏิบัติงานค่านั้นประสบปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่ประสบปัญหาเลย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.50 – 2.49 ถือว่าการปฏิบัติงานค่านั้นประสบปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 2.50 – 3.49 ถือว่าการปฏิบัติงานค่านั้นประสบปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 3.50 – 4.49 ถือว่าการปฏิบัติงานค่านั้นประสบปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 4.50 – 5.00 ถือว่าการปฏิบัติงานค่านั้นประสบปัญหามากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1982 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนทั้งหมด

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้สูตร
(Ferguson. 1982 : 64)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ s แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยใช้การทดสอบค่าที่
(t - test) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2525 : 129)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}} \quad \text{เมื่อ } df = \frac{\left\{ \frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2} \right\}^2}{\frac{\left\{ \frac{s_1^2}{N_1} \right\}^2}{N_1 - 1} + \frac{\left\{ \frac{s_2^2}{N_2} \right\}^2}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่า t - distribution
 \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 ค่าเฉลี่ย
 s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 ค่าเฉลี่ย
 N_1, N_2 แทน จำนวนครูในกลุ่มที่ 1 และจำนวนครูในกลุ่มที่ 2
 ค่าเฉลี่ย

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มและวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - way ANOVA) ใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 88)

Source of Variation	df	SS	MS	F
Between Columns (A)	$j - 1$	SS_A	MS_A	MS_A / MS_{Error}
Between rows (B)	$i - 1$	SS_B	MS_B	MS_B / MS_{Error}
Interaction (AB)	$(j-1)(i-1)$	SS_{AB}	MS_{AB}	MS_{AB} / MS_{Error}
Error	$N - ij$	SS_{Error}	MS_{Error}	
Total	$N - 1$	SS_{total}		

เมื่อ	df	แทน	จำนวนชั้นแห่งความเป็นอิสระ
	SS	แทน	ผลบวกของผลคูณกำลังสองของคะแนน
	MS	แทน	การเฉลี่ยของผลคูณกำลังสองของคะแนน
	F	แทน	ค่าอัตราส่วนวิกฤตของการแจกแจงแบบ F
	A	แทน	กลุ่ม 1
	B	แทน	กลุ่ม 2
	Error	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนภายในกลุ่ม
	j	แทน	จำนวนกลุ่มในตัวแปร A
	i	แทน	จำนวนกลุ่มในตัวแปร B
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5. หาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้วิธี Tukey's HSD test
(ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 107)

$$HSD = q(\alpha, df) \sqrt{\frac{MS_E}{\tilde{n}}}$$

- เมื่อ HSD คือ ค่าวิกฤตของ Tukey ย่อมาจาก Honestly Significant Difference
- q คือ ค่าที่เปิดได้จากตาราง Studentized range statistic
- MS_E คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนที่ได้มาจากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน
- \tilde{n} คือ Harmonic mean

6. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาค่าของแบบสอบถาม
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร Coefficient Alpha

(Cronbach, 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
- N แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด
- $\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
- s_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่าง ๆ
โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical
Package for the Social Science) ของศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสี่ตอน ดังนี้ ตอนที่หนึ่ง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งหกด้าน และโดยส่วนรวม ตอนที่สอง เปรียบเทียบการจัดบริการ การศึกษาในระบบโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยส่วนรวม ตอนที่สาม วิเคราะห์ความแปรปรวน คะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการ จัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ตอนที่สี่ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมือง การปกครอง ด้านสาธารณสุข และด้านกีฬาและนันทนาการ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้าน และโดยส่วนรวม ทั้งรายละเอียดแสดงในตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
ที่มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนในโครงการ
กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม

บทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.	ผู้บริหาร		ครู	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านการศึกษา	3.59	.82	3.24	.77
ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	3.31	.84	2.91	.82
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.83	.77	3.51	.71
ด้านการเมืองการปกครอง	3.93	.89	3.39	.79
ด้านสาธารณสุข	3.58	.92	3.12	.81
ด้านกีฬาและนันทนาการ	4.25	.71	3.89	.67
รวม	3.76	.76	3.36	.66

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความ
คิดเห็นต่อการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการเมือง
การปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุขปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก ส่วนด้านเศรษฐกิจและอาชีพปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ครูผู้สอนโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อการจัดบริการ
การศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการ และด้านสังคมและวัฒนธรรม
ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข
และด้านเศรษฐกิจและอาชีพปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

โดยส่วนรวมผู้บริหาร เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
ที่มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนนอกโครงการ
กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบ โรงเรียนของโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.	ผู้บริหาร		ครู	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านการศึกษา	3.10	.79	3.12	.82
ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	2.66	.92	2.83	.92
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.42	.87	3.47	.86
ด้านการเมืองการปกครอง	3.33	.84	3.28	.92
ด้านสาธารณสุข	2.96	.78	3.28	.91
ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.55	.75	3.58	.89
รวม	3.18	.73	3.24	.79

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจและอาชีพทั้งผู้บริหารและครู เห็นสอดคล้องกันว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

โดยส่วนรวมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เป็นรายชื่อ ราชทานและโดยส่วนรวม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้การทดสอบค่าที ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 4 ถึงตาราง 10

ตาราง 4 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านการศึกษา

บทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนด้านการศึกษา	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. สสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ ด้านการศึกษาของประชาชน	3.29	1.00	2.94	0.96	2.75**
2. จัดห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งวิชาการ ศึกษาค้นคว้าแก่ประชาชน	3.00	1.22	2.78	1.22	1.43
3. รวมมือกับหน่วยงานอื่นใน การศึกษาแก่ประชาชน	3.63	1.06	3.33	1.11	2.08*
4. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ ประชาชน	2.74	1.08	2.59	1.07	1.08
5. ส่งเสริมให้มีที่อ่านหนังสือประจำ หมู่บ้าน	3.47	1.26	3.31	1.26	0.98
6. มีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ หนังสือแห่งชาติ	3.84	1.05	3.83	1.14	0.12
7. จัดให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา	3.62	1.12	3.43	1.17	1.24
8. จัดบริการข่าวสารให้ประชาชน	3.53	1.05	3.23	1.08	2.12*
9. จัดให้มีทัศนศึกษาร่วมกันระหว่างครู กับประชาชน	2.68	1.22	2.49	1.13	1.26
10. จัดให้ครูไปเยี่ยมชุมชน	3.52	1.06	3.26	1.08	1.87

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กิจกรรมเกี่ยวกับการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการศึกษาแก่ประชาชน และจัดบริการข่าวสารให้ประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของแต่ละกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกกิจกรรม

ตาราง 5 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

บทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนด้านเศรษฐกิจและอาชีพ	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพ	3.33	1.01	3.08	1.08	1.86
2. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านอาชีพ ต่าง ๆ	2.88	1.15	2.65	1.12	1.59
3. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการ ส่งเสริมอาชีพ	3.29	1.07	2.89	1.11	2.83**
4. จัดอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับโภชนาการ	2.75	1.09	2.73	1.17	0.17
5. ให้การแนะแนวอาชีพที่เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น	3.11	1.04	2.88	1.09	1.70
6. ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม	2.77	1.03	2.54	1.04	1.68
7. จัดให้การอบรมวิชาชีพที่สอดคล้องกับ ความต้องการ	2.84	1.15	2.53	1.07	2.16*
8. จัดสาธิตเกี่ยวกับการเกษตร	2.88	1.02	2.78	1.23	0.63
9. ประสานงานการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ หมู่บ้าน	3.25	1.29	3.02	1.29	1.40

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการส่งเสริมอาชีพ แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดให้มีการอบรมวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของแต่ละกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกกิจกรรม

ตาราง 6 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบ โรงเรียนด้านสังคมและวัฒนธรรม	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการ พัฒนาท้องถิ่น	3.25	1.14	2.85	1.09	2.77**
2. จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาสาธารณสถาน ร่วมกับประชาชน	3.57	0.93	3.33	1.13	1.74
3. เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข	3.36	1.17	3.44	1.11	-0.57
4. ร่วมมือกับผู้ประกอบการในการส่งเสริม การแสดงความกตัญญูกตเวที	3.66	1.03	3.74	1.09	-0.61
5. ร่วมมือกับประชาชนประกอบกิจกรรม ประเพณีและวัฒนธรรม	4.32	0.79	4.15	0.98	1.46
6. จัดนิทรรศการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่น	3.08	1.09	2.91	1.05	1.27
7. ร่วมมือกับวัดหรือศาสนสถานในการพัฒนา จิตใจของคนในชุมชน	3.88	1.08	3.80	1.07	0.54
8. ส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น	3.27	1.06	3.14	1.17	0.87
9. ให้บริการอุปกรณ์ในการประกอบพิธี ต่าง ๆ	3.94	0.95	3.74	1.15	1.47

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เป็นรายกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข และกิจกรรมเกี่ยวกับการร่วมมือกับชุมชนปกครองในการส่งเสริมการแสดงความกตัญญูแก่ทวดที่ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกกิจกรรม

ตาราง 7 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. คำนวณการเมืองการปกครอง

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบ โรงเรียนคานการ เมืองการปกครอง	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ให้ความรู้ความหมายที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตประจำวัน	3.02	1.10	2.97	1.06	0.36
2. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง ประชาธิปไตย	3.90	0.97	3.88	0.99	0.13
3. ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึก อบรมผู้นำท้องถิ่น	3.68	1.09	3.25	1.13	3.03**
4. มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของชุมชน	4.05	0.94	3.78	1.13	1.99*
5. มีส่วนร่วมในการอบรมชาวบ้านให้รู้จัก ป้องกันตนเอง	3.23	1.09	3.08	1.17	1.03
6. มีส่วนร่วมในการบริหารงานสภาตำบล	3.33	1.37	2.98	1.41	2.23*
7. เป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารคาน การเมืองของรัฐบาล	3.52	1.13	3.09	1.10	2.95**
8. ให้ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ	3.44	1.12	3.28	1.12	1.15

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น และกิจกรรมเกี่ยวกับการเป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารคานการเมืองของรัฐบาล แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของชุมชน และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสภาตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของแต่ละกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกกิจกรรม

ตาราง 8 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. คานสาธารณสุข

บทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนคานสาธารณสุข	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอนามัย ส่วนบุคคล	3.44	1.03	3.28	1.11	1.14
2. จัดอบรมการไต่ถามัญญาประจำบ้าน และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	2.81	1.14	2.59	1.11	1.49
3. ร่วมมือกับประชาชนและอนามัยตำบล จัดตั้งศูนย์ประจำหมู่บ้าน	2.51	1.19	2.38	1.09	0.85
4. เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ ป้องกันโรคระบาด	3.36	1.02	3.28	1.04	0.63
5. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยใน การสร้างภูมิคุ้มกันโรคติดต่อ	3.93	0.98	3.80	1.05	0.95
6. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อนามัยในการแก้ ปัญหาคานสาธารณสุขในชุมชน	3.58	1.09	3.43	1.09	1.07
7. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผน ครอบครัว	3.29	1.11	3.04	1.17	1.70
8. แนะนำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก	2.97	1.10	2.84	1.10	0.88

จากตาราง 8 แสดงว่า โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของแต่ละกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกกิจกรรม

ตาราง 9 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน ระหว่าง
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ค่ายกีฬาและนันทนาการ

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบ โรงเรียนค่ายกีฬาและนันทนาการ	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ประสานงานการแข่งขันกีฬาระหว่าง ชุมชน	4.26	1.01	3.79	1.07	3.48**
2. กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลา ว่างให้เป็นประโยชน์	3.78	1.06	3.45	1.17	2.26*
3. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม นันทนาการและกีฬา	4.29	0.97	3.76	1.15	3.87**
4. สนับสนุนให้กิจกรรมนันทนาการขึ้น ในชุมชน	3.88	1.07	3.34	1.19	3.64**
5. จัดให้มีการแสดงดนตรีและการละเล่น พื้นบ้าน	2.93	0.99	2.50	1.09	3.15**
6. จัดให้มีการฝึกอบรมการเล่นกีฬาแก่ ประชาชน	3.67	1.15	3.11	1.19	3.71**
7. ให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียน เล่นกีฬา	4.71	0.60	4.83	0.79	2.47**
8. จัดสถานที่ของโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อน หย่อนใจ	3.77	1.11	3.67	1.09	0.71
9. ให้บริการอุปกรณ์กีฬา	4.46	0.78	3.83	1.20	4.85**
10. ให้ประชาชนใช้สถานที่ในการจัดงาน ต่าง ๆ	4.08	1.04	3.78	1.17	2.04*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการประสานงานการแข่งขันกีฬาระหว่างชุมชน การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬา การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการขึ้นในชุมชน การจัดให้มีการแสดงดนตรีและการละเล่นพื้นบ้าน การจัดให้มีการฝึกอบรมการเล่นกีฬาแก่ประชาชน การให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนเล่นกีฬา และการให้บริการอุปกรณ์กีฬา ได้แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 กิจกรรมเกี่ยวกับการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และให้ประชาชนใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสถานที่ของโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 เปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน
ของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. แยกเป็นรายด้านและรวม

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
✓ ค่าการศึกษา	3.33	0.79	3.12	0.81	2.04*
✓ ค่าเศรษฐกิจและอาชีพ	3.01	0.84	2.79	0.92	1.96*
✓ ค่าสังคมและวัฒนธรรม	3.59	0.73	3.46	0.86	1.30
✓ ค่าการเมืองการปกครอง	3.53	0.85	3.29	0.90	2.11*
✓ ค่าสาธารณสุข	3.24	0.86	3.08	0.88	1.38
✓ ค่ากีฬาและนันทนาการ	3.98	0.69	3.57	0.85	4.07**
รวม	3.46	0.71	3.22	0.77	2.43**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จัดกิจกรรม คำนึงกีฬาและนันทนาการ แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และด้านการเมือง การปกครอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. จัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของโรงเรียน ประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของครูที่มีตำแหน่งตาม ประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง เมื่อพบความแตกต่างนำไปทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของคูเกีย เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยเป็นรายด้านและโดยส่วนรวม ดังรายละเอียดแสดงใน ตาราง 11 ถึงตาราง 21

ตาราง 11 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนค่านการศึกษาของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	2.688	1	2.688	4.216 *
ตำแหน่ง (B)	1.217	1	1.217	1.909
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	1.549	1	1.549	2.430
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	150.476	239	0.638	
รวม	155.930	239	0.652	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน
มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ค่านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าตำแหน่ง
(B) ที่แตกต่างกันและปฏิสัมพันธ์รวมกันระหว่างประเภทของโรงเรียนและตำแหน่ง
(AB) มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนค่านการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน

ตาราง 12 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่ตอบสนองต่อการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนคานเสรีธุรกิจและอาชีพของครูที่มีตำแหน่งและประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	2.963	1	2.963	3.881*
ตำแหน่ง (B)	0.619	1	0.619	0.811
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	3.628	1	3.628	4.752*
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	180.197	236	0.764	
รวม	187.407	239	0.784	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน มีผลตอบสนองของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน คานเสรีธุรกิจและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นตอบสนองของโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนคานเสรีธุรกิจและอาชีพ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียนและตำแหน่ง (AB) ปรากฏว่ามีผลตอบสนองของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนคานเสรีธุรกิจและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านเศรษฐกิจและอาชีพของครูที่มีตำแหน่งตามประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	A	B	C	D
		3.31	2.91	2.83	2.66
ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (A)	3.31	-	0.40	0.48*	0.65**
ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (B)	2.91		-	0.08	0.25
ครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (C)	2.83			-	0.17
ผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (D)	2.66				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็น ต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้าน เศรษฐกิจและอาชีพ แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และแตกต่างจากครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความถี่ที่พบที่ตอบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนคานสังคัมและวัฒนธรรมของครูที่มีตำแหน่งและประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	1.082	1	1.082	1.709
ตำแหน่ง (B)	0.837	1	0.837	1.324
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	1.574	1	1.574	2.488
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	149.311	236	0.633	
รวม	152.804	239	0.639	

จากตาราง 14 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน ตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกันและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียน และตำแหน่ง (AB) มีผลตอบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนคานสังคัมและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน

ตาราง 15 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความึกเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนคานการ เมืองการปกครองของครูที่มีตำแหน่งและประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	3.414	1	3.414	4.601*
ตำแหน่ง (B)	3.920	1	3.920	5.282*
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	2.735	1	2.735	3.686*
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	175.126	236	0.742	
รวม	185.195	239	0.775	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน ตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกันและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียน และตำแหน่ง (AB) มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนคานการ เมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตาราง 16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการเมืองการปกครองของครูที่มีตำแหน่งตามประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	A	B	C	D
		3.93	3.39	3.33	3.28
✓ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (A)	3.93	-	0.54**	0.60**	0.65**
✓ ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (B)	3.39		-	0.06	0.11
✓ ผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (C)	3.33			-	0.05
✓ ครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (D)	3.28				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความ คิดเห็นต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการเมืองการปกครอง แตกต่างจากครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ตาราง 17 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนค่านสาธาณสุขของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของ โรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	1.426	1	1.426	1.935
ตำแหน่ง (B)	1.012	1	1.012	1.374
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	4.278	1	4.278	5.806**
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	173.892	236	0.737	
รวม	180.608	239	0.756	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน และตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัด บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนค่านสาธาณสุข แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียนและตำแหน่ง (AB) ปรากฏว่ามีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนค่านสาธาณสุข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตาราง 18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสาธารณสุขของครูที่มีตำแหน่งตามประเภทของ โรงเรียนที่แตกต่างกันเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	A	B	C	D
		3.58	3.28	3.12	2.96
ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (A)	3.58	-	0.30	0.46	0.62**
ครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (B)	3.28		-	0.16	0.32
ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (C)	3.12			-	0.16
ผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (D)	2.96				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความ คิดเห็นต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านสาธารณสุข แตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความถี่เห็นที่มีบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนค่านักกีฬาและนันทนาการของครูที่มีตำแหน่งและประเภท ของโรงเรียนที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	10.045	1	10.045	16.727**
ตำแหน่ง (B)	1.242	1	1.242	2.068
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	1.692	1	1.692	2.817
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	141.727	236	0.601	
รวม	154.705	239	0.647	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ค่านักกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกันและปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียน และตำแหน่ง (AB) มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบ โรงเรียนค่านักกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน

ตาราง 20 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความถี่เห็นที่มีบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมของครูที่มีตำแหน่งและประเภทของโรงเรียน ที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประเภทของโรงเรียน (A)	3.245	1	3.245	6.040 ^{**}
ตำแหน่ง (B)	1.292	1	1.292	2.405
ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง AB	2.401	1	2.401	4.468 [*]
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	126.794	236	0.537	
รวม	133.732	239	0.560	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า ประเภทของโรงเรียน (A) ที่แตกต่างกัน มีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าตำแหน่ง (B) ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเภทของโรงเรียนและตำแหน่ง (AB) ปรากฏว่ามีผลต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตาราง 21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมของครูที่มีตำแหน่งตามประเภทของโรงเรียน ที่แตกต่างกันเป็นรายกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	A	B	C	D
		3.76	3.36	3.24	3.18
ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (A)	3.76	-	0.40*	0.52**	0.58**
ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (B)	3.36		-	0.12	0.18
ครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (C)	3.24			-	0.06
ผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. (D)	3.18				-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแตกต่างกับผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. คำนบุคคล คำนการประสานงานกับหน่วยงานอื่น คำนงบประมาณ และ คำนการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในแต่ละคำนวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อคำถามปลายเปิด วิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนวิเคราะห์ค่าความถี่ ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 22 ถึงตาราง 26

ตาราง 22 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงาน
ของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. กานมุกคณ

ปัญหาคานมุกคณ	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>เกี่ยวกับผู้บริหาร</u>						
1. ขาดความรู้ความเข้าใจสภาพ ปัญหาและความต้องการของ ชุมชน	2.63	1.09	2.68	1.03	2.65	1.06
2. ขาดการชี้แจงให้ครูทราบถึง บทบาทของโรงเรียนในการจัด บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน	2.49	1.10	2.60	1.05	2.55	1.07
3. ไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน ในการให้บริการศึกษาแก่ประชาชน	2.27	1.18	2.25	1.16	2.26	1.17
<u>เกี่ยวกับครู</u>						
4. ขาดความรู้ความสามารถในการ ให้บริการชุมชน	2.41	1.03	2.34	1.05	2.38	1.04
5. ไม่สามารถปรับกิจกรรมให้เข้า กับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน	2.33	.98	2.36	1.05	2.34	1.01
6. ไม่มีเวลาในการให้บริการชุมชน	2.56	1.24	2.66	1.28	2.61	1.26
7. ขาดความสัมพันธ์กับชุมชน	2.00	1.02	2.18	1.18	2.09	1.10

ตาราง 22 (ต่อ)

ปัญหาคำนมุกกล	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>เกี่ยวกับประชาชน</u>						
8. ไม่ให้ความร่วมมือและอุทิศเวลา เพื่อส่วนรวม	2.86	1.39	2.83	1.27	2.84	1.33
9. มีฐานะความเป็นอยู่ยากจน	3.96	1.29	3.87	1.31	3.77	1.31
10. ขาดความรู้ความเข้าใจปัญหา ของท้องถิ่น	3.48	2.18	3.20	1.24	3.34	1.21
11. ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	3.28	1.32	3.02	1.18	3.15	1.26

จากตาราง 22 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. คำนมุกกล ตามความทักเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับน้อยคือ เกี่ยวกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ปัญหาโดยส่วนรวมเกี่ยวกับผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง

ตาราง 23 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงานของ
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น
และค่านงบประมาณ

ปัญหาด้านการประสานงานกับ หน่วยงานอื่นและค่านงบประมาณ	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>ปัญหาด้านการประสานงานกับ หน่วยงานอื่น</u>						
1. หน่วยงานอื่นไม่ให้ความร่วมมือ กับทางโรงเรียน	2.48	1.07	2.54	.99	2.51	1.03
2. ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับหน่วยงานอื่น	2.45	1.06	2.60	1.10	2.53	1.08
3. ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดต่อ ประสานงาน	2.71	1.15	2.88	1.16	2.79	1.16
<u>ปัญหาด้านงบประมาณ</u>						
4. งบประมาณที่ใช้จ่ายในการจัด บริการไม่เพียงพอ	4.15	1.15	4.12	1.01	4.13	1.08
5. งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง	4.09	1.15	4.00	1.07	4.05	1.11
6. ขาดการวางแผนที่ดีในการใช้ จ่ายงบประมาณ	3.23	1.26	3.38	1.33	3.30	1.30

จากตาราง 23 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เกี่ยวกับด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และค่านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ เกี่ยวกับการขาดเจ้าหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาโดยส่วนรวมด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาค่านงบประมาณโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับมาก มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดการวางแผนที่ดีในการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหาโดยส่วนรวมค่านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

ตาราง 24 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการดำเนินงานของ
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการปฏิบัติงานการจัดบริการการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนในแต่ละด้าน

ปัญหาในการปฏิบัติงานการจัด บริการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในแต่ละด้าน	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>ด้านการศึกษา</u>						
1. ขาดการสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชน	2.86	1.07	3.18	1.10	3.02	1.09
2. ขาดแคลนทรัพยากรที่จะให้การ ศึกษาแก่ประชาชน	3.63	1.09	3.65	1.04	3.65	1.06
3. ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและ คุณค่าของการศึกษา	3.24	1.25	3.26	1.16	3.25	1.20
<u>ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>						
4. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้าน วิชาชีพ	3.46	1.19	3.61	1.08	3.53	1.14
5. ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ ส่งเสริมอาชีพ	3.89	1.18	3.87	1.08	3.88	1.13
6. พื้นที่ในการจัดสาขาวิชาการเกษตร ไม่เพียงพอ	3.43	1.45	3.30	1.19	3.37	1.33
7. ขาดแหล่งน้ำในการส่งเสริม การเกษตร	3.79	1.36	3.85	1.23	3.82	1.29

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัญหาในการปฏิบัติงานการจัคบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียนใน แต่ละคาน	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>คานการเมืองการปกครอง</u>						
8. ขาคกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยที่เป็นแบบอย่าง	3.07	1.23	3.11	1.09	3.09	1.16
9. ครูไม่เข้าใจบทบาทของตัวเอง ในการส่งเสริมประชาธิปไตย	2.55	1.18	2.62	1.13	2.58	1.15
10. ประชาชนไม่สนใจการเมือง	3.19	1.07	3.18	1.12	3.18	1.09
<u>คานสังคมและวัฒนธรรม</u>						
11. ขาคการประสานงานกับวัดและ หน่วยงานอื่นในการส่งเสริม วัฒนธรรม	2.52	1.25	2.48	1.12	2.49	1.18
12. ขาควัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการ คานศิลปะวัฒนธรรม	3.54	1.22	3.48	1.04	3.51	1.14
13. ขาคบุคลากรที่เข้าใจงานคาน วัฒนธรรม	3.33	1.29	3.44	1.10	3.39	1.20

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัญหาในการปฏิบัติงานการให้บริการ การศึกษาระบบโรงเรียนใน แต่ละคาน	โรงเรียนใน โครงการ กศ.พช.		โรงเรียนนอก โครงการ กศ.พช.		รวม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>คานสาธารณสุข</u>						
14. ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัย	2.13	1.10	2.33	.94	2.26	1.03
15. ขาดการติดตามผลคานอนามัย ชุมชนอย่างใกล้ชิด	2.75	1.20	2.78	1.02	2.77	1.11
16. ขาดการยอมรับจากประชาชน ในคานการให้ความรู้อนามัย	2.53	1.14	2.69	1.00	2.63	1.07
<u>คานกีฬาและนันทนาการ</u>						
17. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์กีฬาที่จะ ให้บริการประชาชน	3.63	1.32	3.63	1.18	3.66	1.25
18. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของ การเล่นกีฬาและนันทนาการ	2.32	1.21	2.53	1.06	2.42	1.14
19. โรงเรียนมีสถานที่ในการจัด บริการนันทนาการจำกัด	2.75	1.40	2.84	1.22	2.79	1.31

จากตาราง 24 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียว คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนทรัพยากรที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนอยู่ในระดับมาก ปัญหาโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพ โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมอาชีพ และเกี่ยวกับการขาดแหล่งน้ำในการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก และปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ในการจัดสาธารณูปโภคไม่เพียงพออยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการเมืองการปกครอง โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับมากคือ เกี่ยวกับการขาดวัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการด้านศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับน้อยคือ เกี่ยวกับการประสานงานกับวัด และหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมวัฒนธรรม ปัญหาโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับน้อยถึงมาก

ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียวอยู่ในระดับน้อย คือ เกี่ยวกับการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัย ปัญหาโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง

ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านกีฬาและนันทนาการ โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์กีฬาที่จะบริการประชาชนอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับสถานที่ในการจัดบริการนันทนาการจำกัดอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีปัญหาเกี่ยวกับประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาอยู่ในระดับน้อย ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานด้านกีฬาและนันทนาการอยู่ในระดับน้อยถึงมาก

ตาราง 25 ค่าความถี่ของการแก้ไข้ปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ
กศ. พช.

วิธีการที่ใช้ในการแก้ไข้ปัญหา	ความถี่
<u>ด้านบุคคล</u>	
1. ประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างครูและประชาชน	21
2. ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน	12
3. สร้างผู้นำชุมชนหรือครูขึ้นเป็นแกนนำชุมชน	3
<u>ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและค่านงบประมาณ</u>	
4. ประสานงานระหว่างโรงเรียน ประชาชน หน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนขอความร่วมมือในการแก้ไข้ปัญหา	46
5. นำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ประโยชน์ในการจัดบริการประชาชนรวมทั้งจัดหางบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์	13
<u>ด้านการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน</u>	
6. ให้ความรู้แก่ประชาชนในค้ำนต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	26
7. สสำรวจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนทำการแก้ไข้ปัญหา	24
8. โรงเรียนขาดความสนใจในการแก้ไข้ปัญหา	13
9. จัดห้องสมุดโรงเรียนให้ประชาชนได้ศึกษากันว่าหาความรู้ในค้ำนต่าง ๆ และจัดนิทรรศการให้ความรู้	7
10. เปิดสอนกลุ่มสนใจ	4
11. ส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อนำความรู้มาใช้ในการแก้ไข้ปัญหา	2
12. จัดกิจกรรมคนแบบให้ประชาชนได้เห็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	1

จากตาราง 25 วิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาในการ
 จัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียน
 ในและนอกโครงการ กศ.พช. พบว่า ปัญหาตามลําดับ วิธีการที่มีความถี่มากที่สุด
 เรียงตามลําดับ ดังนี้ ลําดับที่หนึ่ง การประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างครู และประชาชน
 ลําดับที่สอง การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน
 และลําดับที่สาม สร้างผู้นำชุมชนหรือครูขึ้นเป็นแกนนำชุมชน

คานการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และคานงบประมาณ วิธีการที่มีความถี่
 มากที่สุดเรียงตามลําดับ ดังนี้ ลําดับที่หนึ่ง ประสานงานระหว่างโรงเรียน ประชาชน
 หน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานเอกชนขอความร่วมมือในการแก้ไข้ปัญหา และลําดับที่สอง
 นำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ประโยชน์ในการจัดบริการประชาชน รวมทั้งจัดหา
 งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์

คานการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน วิธีการที่มีความถี่มากที่สุด
 เรียงตามลําดับ ดังนี้ ลําดับที่หนึ่ง ให้ความรู้แก่ประชาชนในคานต่าง ๆ เพื่อนำไป
 แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ลําดับที่สอง สํารวจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนทำการแก้ไข้
 ปัญหา และลําดับที่สาม โรงเรียนขาดความสนใจในการแก้ไข้ปัญหา

ตาราง 26 ค่าความถี่ ข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
<u>ด้านบุคคล</u>	
1. ควรมีหน่วยงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นให้การประชาสัมพันธ์ ส่งข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางโรงเรียนหรือสู่ประชาชน	32
2. ควรจัดเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ	14
3. ควรจัดครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ออกเยี่ยมชุมชนเสมอ	6
4. โรงเรียนประถมศึกษาคควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพ	4
<u>ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและค่านงบประมาณ</u>	
5. ควรจัดงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับโรงเรียนประถมศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ	30
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกับทางโรงเรียนเพื่อวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน	20
<u>ด้านการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียน</u>	
7. จัดอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น อาชีพ วัฒนธรรม กลุ่มสนใจแก่ครูและประชาชนที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น	41
8. ควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการสอนผู้ใหญ่และจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน	33
9. ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	15
10. ควรสำรวจปัญหาของชุมชนให้เป็นปัจจุบันเสมอ	9
11. ควรนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา	5

จากตาราง 26 ข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. คำนึงบุคคล ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ควรมีหน่วยงาน ของกรมการศึกษาออกโรงเรียนหรือเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น ให้การประชาสัมพันธ์ ส่งข่าวสารต่าง ๆ ผ่านโรงเรียนหรือสู่ประชาชน ลำดับที่สอง ควรจัดเตรียมประชาชน ให้มีความพร้อมในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ และลำดับที่สาม ควรจัดครูและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องออกเยี่ยมชุมชนเสมอ

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และค่านงบประมาณ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ควรจัดงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และวัสดุอุปกรณ์ให้โรงเรียนประถมศึกษาอย่างเพียงพอ และลำดับที่สอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุน ประสานงานกัน อย่างใกล้ชิดกับทาง โรงเรียนเพื่อวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

ด้านการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ควรจัดอบรมให้ความรู้คณาจารย์ เช่น อาชีพ วัฒนธรรม กลุ่มสนใจแก่ครูและประชาชนตามความต้องการของท้องถิ่น ลำดับที่สอง ควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการสอนผู้ใหญ่ และจัดห้องสมุด ให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน และลำดับที่สาม ควรมีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยโรงเรียน ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) จำนวน 30 โรงเรียน กำหนดให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถามจำนวนโรงเรียนละสี่คนรวม 120 คน และโรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต ชนบทยากจน (กศ.พช.) ซึ่งได้จากการคัดเลือกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลเดียวกัน ที่มีขนาดใกล้เคียงกันจำนวน 30 โรงเรียน กำหนดให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม จำนวนโรงเรียนละสี่คนรวม 120 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 240 คน

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีสามตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรงเรียนและผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ ประกอบด้วยข้อความคำถามด้านการศึกษาลิขสิทธิ์ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เกษตรกรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม เกษตรกรรม ด้านการเมืองการปกครอง แยกข้อคำถามสาธารณสุขแยกข้อ และด้านกีฬาและนันทนาการ ลิขสิทธิ์รวมข้อความคำถาม 54 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ ประกอบด้วยข้อความคำถามปัญหาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ 36 ข้อ วิธีการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดจำนวนสองข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้
1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยส่วนรวม 54 ข้อในหกด้าน
 2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยส่วนรวม โดยใช้การทดสอบค่าที

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการ การศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง เมื่อพบความแตกต่างนำไปทดสอบค่าความแตกต่าง เป็นรายคู่โดยใช้สูตรของคูยี

4. วิเคราะห์ระดับปัญหาโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน ส่วนวิธีการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาใช้การวิเคราะห์ความถี่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากในค่านักกีฬาและนันทนาการ คานการ เมืองการปกครอง คานสังคมและวัฒนธรรม คานการศึกษา และคาน สาธารณสุขตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลางในคานเศรษฐกิจและอาชีพ และผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากในคานกีฬาและนันทนาการ และอยู่ในระดับปานกลางในคานสังคมและวัฒนธรรม คานการ เมืองการปกครอง คานการศึกษา คานสาธารณสุข และคานเศรษฐกิจและอาชีพ ตามลำดับ ส่วนครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากในคานกีฬาและนันทนาการ และคานสังคมและวัฒนธรรม และอยู่ในระดับปานกลางในคาน การเมืองการปกครอง คานการศึกษา คานสาธารณสุข และคานเศรษฐกิจ และอาชีพ ตามลำดับ และครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็น

ว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมากในค่านักกีฬาและนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลางในค่าน้ำดื่ม และวัฒนธรรม ค่าน้ำดื่ม การเมืองการปกครอง ค่าน้ำดื่ม สาธารณสุข ค่าน้ำดื่ม การศึกษา และ ค่าน้ำดื่ม เศรษฐกิจและอาชีพตามลำดับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมตอบทบทวนของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษา นอกกระบบโรงเรียนว่าปฏิบัติในระดับมาก และครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบทบทวนในการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนในค่านักกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าน้ำดื่ม การศึกษา ค่าน้ำดื่ม เศรษฐกิจ และอาชีพ และค่าน้ำดื่ม การเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าน้ำดื่ม และวัฒนธรรม และค่าน้ำดื่ม สาธารณสุข แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมตอบการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้บริหารโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบทบทวนของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนในค่าน้ำดื่ม สาธารณสุข ค่าน้ำดื่ม เศรษฐกิจและอาชีพ และค่าน้ำดื่ม การเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นในค่าน้ำดื่ม การเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นในค่าน้ำดื่ม การเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าน้ำดื่ม เศรษฐกิจและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมตอบทบทวนของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกกระบบ

โรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนใน
โครงการ กศ.พช. และผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความ
คิดเห็นโดยส่วนรวมตอบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาออก
ระบบโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัญหาในการจัดบริการการศึกษาออกระบบโรงเรียนของโรงเรียน
ประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ
กศ.พช. มีดังนี้ ปัญหาค่าบุคลากร เกี่ยวกับผู้บริหารและเกี่ยวกับครูปัญหาอยู่ในระดับ
น้อยถึงปานกลาง เกี่ยวกับประชาชนปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียง
ปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับมากคือประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ยากจน ปัญหาค่าการ
ประสานงานกับหน่วยงานอื่นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาค่างบประมาณ
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากมีเพียงปัญหาเดียวอยู่ในระดับปานกลางคือ ขาดการวางแผน
ที่ดีในการใช้จ่ายงบประมาณ สำหรับปัญหาในการจัดบริการการศึกษาออกระบบ
โรงเรียนโดยส่วนรวมทุกด้านปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบอยู่ในระดับมาก
คือขาดแคลนทรัพยากรที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชน ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือ
ส่งเสริมอาชีพ ขาดแหล่งน้ำในการส่งเสริมการเกษตร และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์
กีฬาที่จะให้บริการประชาชน

วิธีการที่โรงเรียนประถมศึกษาใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดบริการการศึกษา
ออกระบบโรงเรียนเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้ ประสานงานระหว่าง
โรงเรียน ประชาชน หน่วยงานของรัฐบาล และหน่วยงานเอกชนขอความร่วมมือ
ในการแก้ไขปัญหา ให้ความรู้แก่ประชาชนในร้านค้าต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ไปแก้ไขปัญหา
ที่เกิดขึ้นในชุมชน สสำรวจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนทำการแก้ไขปัญหา และประชุมชี้แจง
ร่วมกันระหว่างครูและประชาชน ส่วนข้อเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาออกระบบ
โรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยดังนี้
ควรจัดอบรมให้แก่ครูและประชาชนในร้านค้า วัฒนธรรม และกลุ่มสนใจร้านค้าต่าง ๆ

ตามความต้องการในท้องถิ่น ควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการสอนผู้ใหญ่ แหล่งความรู้ ให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ สำหรับประชาชน และควรจัดงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเพียงพอ

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากทางด้านคือ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านสาธารณสุขตามลำดับ ส่วนด้านเศรษฐกิจและอาชีพมีความคิดเห็นว่าเป็นปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง การที่ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากเกือบทุกด้าน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ทุกคนได้รับการอบรมแนวทางการดำเนินงานโครงการ และการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน เป็นแหล่งบริการข่าวสาร ข้อมูลให้กับประชาชน จึงอาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อบริการแก่ประชาชนอยู่ในเกณฑ์มาก

ส่วนครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นว่าเป็นปฏิบัติทางด้านกีฬาและนันทนาการ และด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์มาก ปฏิบัติอยู่

ในเกณฑ์ปานกลางสี่ด้านคือ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจและอาชีพตามลำดับ การที่ครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. อาจเนื่องมาจากครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้เข้ารับการอบรมการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน บางคนเท่านั้นจึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนและอาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ครูต้องทำหน้าที่ในการสอนเด็กนักเรียนไม่มีเวลาที่จะให้บริการชุมชนได้ความแนวทางการปฏิบัติงานโครงการของโรงเรียนได้เต็มที่

ผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18 และ 3.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นว่าคุณปฏิบัติด้านกีฬาและนันทนาการอยู่ในเกณฑ์มาก ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางห้าด้านคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าโดยส่วนรวมโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนปฏิบัติงานในด้านบริการชุมชนไปตามหน้าที่การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเท่านั้น และไม่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการพิเศษอื่นนอกเหนือจากงบประมาณ และบุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่

ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าปฏิบัติด้านกีฬาและนันทนาการได้มากที่สุดและปฏิบัติด้านเศรษฐกิจและอาชีพได้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดบริการด้านกีฬาและนันทนาการใช้งบประมาณในการจัดน้อยกว่าการให้บริการด้านอื่น ๆ เมื่อคิดงบประมาณที่ลงทุนกับระยะเวลาในการให้บริการ โรงเรียนมีสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬาและวัสดุฝึกที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สามารถนำมาให้บริการแก่ประชาชนได้ และในปัจจุบันประชาชนมีความสนใจด้านกีฬาและนันทนาการโดยกว้างขวางอยู่แล้วจึงทำให้โรงเรียน

ในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในด้านกีฬาและนันทนาการมากกว่าด้านอื่น ๆ สำหรับด้านเศรษฐกิจและอาชีพโรงเรียนปฏิบัติได้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ สาเหตุอาจเนื่องมาจากปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานด้านนี้ เช่น ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมอาชีพ ขาดแหล่งน้ำในการส่งเสริมการเกษตร และขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพ เป็นต้น อีกประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากครูมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมอาชีพเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่นที่อยู่ในพื้นที่ เช่น เจ้าหน้าที่จะเกษตรตำบล พัฒนาการ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นต้น จึงทำให้โรงเรียนปฏิบัติด้านเศรษฐกิจและอาชีพได้น้อยซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 91 - 95) ที่พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่าปฏิบัติด้านสังคมและวัฒนธรรม (รวมทั้งกีฬาและนันทนาการ) ได้มากที่สุดและปฏิบัติด้านเศรษฐกิจและอาชีพได้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนทั้งสองประเภทพบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทุกด้านและโดยส่วนรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นวัตถุประสงค์ที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทให้สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ผู้บริหารและครูได้เข้ารับการอบรมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน รวมทั้งได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการนิเทศ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนจากศูนย์ดำเนินโครงการ กศ.พช. (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7) จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

2. เปรียบเทียบบทบาทในการจัดการบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดการบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละด้านและโดยส่วนรวมแตกต่างกันดังนี้

2.1 ด้านการศึกษา โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดการบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33 และ 3.12) เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมที่ปฏิบัติพบว่า โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการสำรวจปัญหา และความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษาแก่ประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับความรู้จากการเข้ารับการอบรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ในการสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน ได้รับเรื่องกระจายเสียงจากศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับงบประมาณสนับสนุนมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. จึงทำให้โรงเรียนสามารถให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ แก่ประชาชน ได้มากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โรงเรียนทั้งสองประเภทปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อาจเลียนแบบการปฏิบัติงานจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. หรืออาจจะแข่งขันกันในการบริการชุมชนเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 92) ที่พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติด้านการศึกษาอยู่ใน

เกณฑ์ปานกลาง และยิ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสนอง คุณมาศ (สนอง คุณมาศ 2528 : 88) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติค่านการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางอีกด้วย

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ผู้หนังสือแห่งชาติมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ ให้ครูร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานรณรงค์ผู้หนังสือแห่งชาติ จึงทำให้โรงเรียนทั้งสองประเภทปฏิบัติได้มากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สติชัยชัย วรานนท์วานิช (สติชัยชัย วรานนท์วานิช 2528 : 61) ที่พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ผู้หนังสือแห่งชาติ อยู่ในเกณฑ์มาก

อย่างไรก็ดี กิจกรรมค่านการศึกษาที่ปฏิบัติมากที่สุด ชัดแย้งกับผลการวิจัยของสุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 92) ที่พบว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมบริการข่าวสารโดยการกระจายเสียงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ศึกษาแตกต่างกัน ปัญหาแตกต่างกันจึงทำให้โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมแตกต่างกัน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่าโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมนี้ครูโรงเรียนประถมศึกษามุ่งเป้าหมายไปที่เด็กนักเรียนเท่านั้น และชาววัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ป้ายประกาศ สี กระดาษ และรูปภาพต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ครูอาจจะไม่มีเวลายากพอที่จะจัดนิทรรศการได้เป็นประจำ จึงอาจเป็นเหตุให้ปฏิบัติน้อย

2.2 ค่านเศรษฐกิจและอาชีพ โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในค่านเศรษฐกิจและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.01 และ 2.79) เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมที่ปฏิบัติพบว่า

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติเกี่ยวกับการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการส่งเสริมอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การแจกแจงให้กรอบมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพแตกต่างกันอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม และประสานงานในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ มากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. จากตารางสอง (หน้า 43) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีค่าเฉลี่ย (ค่าเฉลี่ย 3.31) คะแนนความถี่เห็นด้านเศรษฐกิจและอาชีพอยู่ในระดับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อยังพบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้รับงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมด้านอาชีพจากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. สนับสนุนให้ปฏิบัติบทบาทนี้ได้มากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสะอาด พงอินทร์ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 143) ที่พบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในเขตการศึกษาแปดปฏิบัติบทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพอยู่ในเกณฑ์น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ในขณะนั้นเพิ่งจะเริ่มดำเนินโครงการใหม่ จึงอาจมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ระยะเวลาที่ศึกษาต่างกันและพื้นที่ต่างกันจึงอาจทำให้โรงเรียนปฏิบัติได้แตกต่างกัน

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมขอเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านอาชีพได้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ และครูซึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเข้าใจปัญหาด้านเศรษฐกิจและอาชีพของท้องถิ่นและทันต่อ

เหตุการณ์ปัจจุบันจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนแกหน่วยงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การจัดอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับโภชนาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นว่าการจัดอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับโภชนาการเจ้าหน้าที่อนามัยซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช. ทุกโรงเรียนมีการจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน และเป็นการสาธิตให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการแก่ผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองร่วมมือกับทางโรงเรียนในค่านการดูแลจัดอาหารที่มีคุณค่า เพื่อให้เด็กได้รับประทาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ก. 29) ซึ่งครูอาจมองข้ามความสำคัญของกิจกรรมนี้ไป จึงทำให้เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้น้อย ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ การให้การอบรมวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูเห็นว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานทางการเกษตร หรือหน่วยงานอื่นที่มีความถนัดเฉพาะสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าทางโรงเรียน และอาจมีสาเหตุมาจากทางโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพ และไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการจัดอบรม เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนจึงปฏิบัติน้อย

2.3 ค่านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนค่านสังคมและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า โรงเรียนทั้งสองประเภทมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การปฏิบัติงานค่านสังคมและวัฒนธรรมในเชิงประมาทในการดำเนินการน้อย และส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างคณะครูในโรงเรียนและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

อุ้นตา นพคุณ (อุ้นตา นพคุณ 2523 : 188) ที่กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษา ใ้พยายามปรับปรุงโรงเรียนให้ เป็นแหล่งบริการชุมชน การจัดงานประเพณีและ วัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนขึ้น ซึ่งคณะครูในโรงเรียนจะ ต้องรับภาระเพิ่ม มากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์และความเสียสละ โดยเฉพาะครูที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะช่วยให้ การปฏิบัติงานด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ดี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย ของสุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2527 : 103) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ใน เกณฑ์มาก

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรอบนโยบายการพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. กำหนดให้โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจากพื้นที่เป้าหมาย จัดให้มีผู้นำที่เป็น นักพัฒนาในเขตบริการของโรงเรียนอย่างน้อยหมู่บ้านละห้าคน ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างเสริมประสบการณ์ และปลูกฝัง อุดมการณ์การเป็นนักพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ก. 33) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการ รวมมือกับประชาชนประกอบกิจกรรมประเพณี และวัฒนธรรมได้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียน วัด และประชาชน รวมมือกันปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อยู่เป็นประจำ และประชาชนให้การยอมรับว่าเป็นผู้นำชุมชน ประชาชนจะปรึกษา ขอคำแนะนำจากครูในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และตัวครูเองยอมรับว่าครูควรจะช่วย เหลือชาวบ้านในด้านต่าง ๆ (สถิตย์ชัย วรานนท์วานิช 2528 : 22) ผลการวิจัย

ครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสนอง คุณมาศ (สนอง คุณมาศ 2528 : 89) ที่พบว่า โรงเรียนร่วมมือกับประชาชนประกอบกิจกรรมประเพณี และวัฒนธรรม เช่น วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง และวันสงกรานต์ เป็นต้น ปฏิบัติมากที่สุด โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจงานศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรืออาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วโดยไม่เห็นความจำเป็นในการจัดเผยแพร่ จึงทำให้ปฏิบัติน้อย ส่วนโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนชาวแคว้น และกิจกรรมที่จะให้ความรู้แก่ประชาชน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปฏิบัติน้อย

2.4 ด้านการเมืองการปกครอง โรงเรียนในและนอกโครงการ

กศ.พช. มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาจากระบบโรงเรียนด้านการเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น และการเป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารด้านการเมืองของรัฐบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสภาตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติบทบาทด้านการเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับเครื่องกระจายเสียงจากศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และมีกิจกรรม

การคัดเลือกผู้นำการพัฒนาชุมชน จึงอาจทำให้โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสาร ข้อมูลด้านการเมืองการปกครองของรัฐบาลได้มากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการเลือกตั้งของชุมชนได้มากที่สุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก โรงเรียนมีความพร้อม ความบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์ที่จะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ส่วน โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อ ปลุกฝังประชาธิปไตยได้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนทุกโรงเรียนต้อง จัดกิจกรรมเพื่อปลุกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนประจำอยู่แล้ว จึงสามารถจัดให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สะอาด พงอินทร์ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 143) ที่พบว่า โรงเรียน จัดและส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยได้มากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนในและ นอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ การให้ความรู้ความหมายที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความหมาย และอาจเห็นว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เช่น ตำรวจ เจ้าหน้าที่ ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ทำหน้าที่ให้ความรู้ความหมายแก่ประชาชน ได้ดีกว่าทางโรงเรียนจึงทำให้ปฏิบัติได้น้อย ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ กิ่งทอง ชุนสามพราน (กิ่งทอง ชุนสามพราน 2526 : 65 - 66) ที่พบว่า ครูในโรงเรียน ชุมชนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นอยู่ในเกณฑ์มาก

2.5 ค่านิยม โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.

มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนค่านิยมสุจริต แยกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24 และ 3.08) และปฏิบัติทุกกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัย ครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 105) ที่พบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติค่านิยมสุจริตอยู่ในเกณฑ์มาก ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากพื้นที่ในการศึกษาแตกต่างกัน อาจประสบปัญหาความสาธารณสุขแตกต่างกัน ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษอาจมีพนักงานของหน่วยงานสาธารณสุขอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขประจำอยู่ในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี จึงทำให้โรงเรียนมีบทบาทด้านสาธารณสุขลดลง

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยในการสร้างภูมิคุ้มกันโรคติดต่อได้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเอื้อเฟื้อสถานที่ ที่ช่วยในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่อนามัย หรืออาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีนักเรียนเป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวสารสาธารณสุขผ่านไปยังผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่รับบริการด้านสาธารณสุขจากเจ้าหน้าที่อนามัย สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติได้น้อยที่สุดคือ การร่วมมือกับประชาชนและอนามัยตำบลจัดตั้งคู่ยาประจำหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากชุมชนมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จัดตั้งและดำเนินงานกองทุนยาประจำหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่อนามัยอยู่ในชุมชนแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปจัดตั้งคู่ยาประจำหมู่บ้านขึ้น

2.6 ค่านักกีฬาและนันทนาการ โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนค่านักกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 และ 3.57) ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการประสานงานการแข่งขันกีฬาระหว่างชุมชน การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬา การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการขึ้นในชุมชน การให้มีการแสดงดนตรีและการละเล่นพื้นบ้าน การจัดให้มีการฝึกอบรมการเล่นกีฬาแก่ประชาชน

การให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนเล่นกีฬา และการให้บริการอุปกรณ์กีฬา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการให้ประชาชนใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติด้านกีฬาและนันทนาการแตกต่างกันอย่างเด่นชัด อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการจัดบริการ ด้านกีฬาและนันทนาการได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนได้รับอุปกรณ์กีฬา และงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานพอสมควร จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งให้ปฏิบัติได้ แตกต่างจาก โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ กศ.พช. ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 282 - 300) ที่พบว่า โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. สามารถปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางเสริมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับดี

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนเล่นกีฬาได้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีสนามกีฬาทุกโรงเรียนอยู่แล้ว จึงเปิดให้ประชาชนใช้ได้โดยไม่ต้องหางบประมาณมาเพื่อให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสนอง คุณมาศ (สนอง คุณมาศ 2528 : 80 - 91) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทในการให้ประชาชนเข้ามาใช้สนามของโรงเรียนปฏิบัติได้มากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ เกี่ยวกับการจัดให้มีการแสดงดนตรี และการละเล่นพื้นบ้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมเหล่านี้โรงเรียนไม่สามารถจะจัดเป็นประจำ นอกจากในวันเทศกาลและวันสำคัญ เช่น วันเด็ก วันประถมศึกษาแห่งชาติ และวันลอยกระทง เป็นต้น จึงอาจเป็นสาเหตุให้โรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมนี้ได้น้อย

2.7 การจัดการบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยส่วนรวม

โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดการบริการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกด้านโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.46 และ 3.22) ด้านกีฬาและนันทนาการ ปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และด้านการเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสาธารณสุข แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การที่โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากสาเหตุสี่ประการดังนี้ ประการที่หนึ่ง วัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. กำหนดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชุมชน จัดกิจกรรมสำรวจสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชน ปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นอย่างดีส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ประการที่สอง อาจเนื่องมาจากบุคลากรของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนหนึ่งได้รับการอบรมให้มีความรู้ในการจัดกิจกรรมบริการชุมชน ประการที่สาม อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ และประการที่สี่ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับการนิเทศและติดตามประเมินผลโครงการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7) ที่กล่าวมานี้ อาจเป็นสาเหตุให้โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนบริการแก่ประชาชนได้แตกต่างจากโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ผลการวิเคราะห์

ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า "ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข และด้านกีฬาและนันทนาการ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน" ปรากฏดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข และโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้รับการอบรม การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ทุกโรงเรียนจึงทำให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดและบริหารโรงเรียน ให้เป็นศูนย์กลางในการบริการชุมชนซึ่งส่งผลต่อ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่มีบทบาทของโรงเรียน และอาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบโครงการ กศ.พช. มีการประชุมปรึกษาหารือกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินงาน และวางนโยบายเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนเสมอ ซึ่งอาจ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นแตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช.

ผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านการเมือง การปกครอง และโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และ .05 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และครูมีหน้าที่ในการบริการชุมชนแตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารงานสภาตำบล หรืออาจมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานพัฒนาตำบล ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าตนปฏิบัติงานด้านการศึกษา การปกครองมาก ส่วนครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เข้ารับการอบรมการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน และครูต้องรับผิดชอบต่องานในชั้นเรียนจึงอาจทำให้ครูเห็นว่าตนมีบทบาทในการบริการชุมชนด้าน การเมืองการปกครองน้อย

ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบหาของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษา นอกกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวม และด้านเศรษฐกิจและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูจะต้องรับภาระในการสอนนักเรียนมากอยู่แล้วจึงทำให้บริการชุมชนได้น้อย และครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. อาจเห็นว่างานบริการชุมชนเป็นหน้าที่รอง ซึ่งจะกระทำหรือไม่ก็ได้ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความคิดเห็นของครู แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จากการสำรวจปัญหาความบดบัง เกี่ยวกับครูพบว่า ครูมีเวลาสำหรับบริการชุมชนน้อย เป็นปัญหากับครูมากกว่าคนอื่น ๆ ทั้งนี้การบริการชุมชนของครูจะต้องกระทำหลังการเลิกเรียนแล้ว หรือในวันหยุด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูได้

สำหรับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านกีฬาและนันทนาการ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านกีฬาและนันทนาการ โรงเรียนใช้

งบประมาณในการจัดบริการนอกระบบ โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนที่สามารถให้บริการชุมชนได้โดยไม่ต้องเสียเงิน เช่น อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์ประกอบพิธีทางศาสนา สนามกีฬา อาคารเรียน โต๊ะ เก้าอี้ และโรงฝึกงาน เป็นต้น ตลอดจนบุคลากร ครู และนักเรียน สามารถให้บริการชุมชนโดยสะดวกทั้งในและนอกเวลา ราชการ รวมทั้งนอกบริเวณโรงเรียน และอาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่จัดบริการในด้าน การศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านกีฬาและนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่ แสดง โดยเปิดเผยคณะครูทุกคนรับรู้ได้เหมือนกัน ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหารและครูมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาในการดำเนินงาน วิธีการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. แยก เป็นปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาด้านบุคคล เกี่ยวกับผู้บริหารและครูพบว่า โรงเรียนในและนอก โครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหา และความต้องการ ของชุมชน ครูมีเวลาในการให้บริการชุมชนน้อย ผู้บริหารขาดการชี้แจงให้ครูทราบ ถึงบทบาทของโรงเรียนในการจัดการทางการศึกษาแก่ประชาชน ครูขาดความรู้ ความสามารถในการให้บริการชุมชน ไม่สามารถปรับกิจกรรมให้เข้ากับทรัพยากรที่มี อยู่ในชุมชน และผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนในการให้การศึกษาก่อ ประชาชน ปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือการขาดความสัมพันธ์กับชุมชน ในการปฏิบัติงาน ของโรงเรียนทั้งสองประเภทประสบปัญหาด้านบุคลากรของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสนห์ ระหว่างบ้าน (เสนห์ ระหว่างบ้าน 2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม ด้านบุคลากรเพียงด้าน เดียวเท่านั้น

ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนพบว่า ระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมาก ปัญหาที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ประชาชนมีฐานะยากจน ขาดความรู้ ความเข้าใจปัญหาของท้องถิ่น ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ให้ความร่วมมือ และอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 94) ที่พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนที่อยู่ในระดับ *ปานกลาง* มากคือ ความยากจนของประชาชน และสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ กศ.พช. ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 282 - 300) ที่พบว่า ผู้ปกครองและผู้นำ ท้องถิ่นมีฐานะยากจนไม่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน

ปัญหาคำถามการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและค่านงบประมาณพบว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมาก ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาค่างบประมาณ ที่ใช้จ่ายในการจัดบริการไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง ขาดการ วางแผนที่ดีในการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหาคำถามการประสานงานกับหน่วยงานอื่น พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกปัญหาคือ ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นและหน่วยงานอื่นไม่ให้ความ ร่วมมือกับทางโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ กศ.พช. ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 282 - 300) ที่พบว่า การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ขาดงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง ทำให้กิจกรรมบางอย่างหยุดชะงัก ขาดความร่วมมือ และประสานงานจากประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ

ปัญหาในการจัดบริการด้านการศึกษาพบว่า มีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดแคลนทรัพยากรที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการศึกษาและขาดการสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชน

ปัญหาในการจัดบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพพบว่า มีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์มากเรียงตามลำดับดังนี้ ชาววัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมอาชีพ ชาวแหล่งน้ำในการส่งเสริมการเกษตร ชาวบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพ และชาวพื้นที่ในการจัดสหกรณ์การเกษตร เมื่อพิจารณาปัญหาการจัดบริการด้านเศรษฐกิจและอาชีพพบว่า เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหาด้านงบประมาณเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สะอาด พงษ์อินทร์ (สะอาด พงษ์อินทร์ 2527 : 146) ที่พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ชาวแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพของประชาชน ชาวบุคลากรด้านอาชีพต่าง ๆ

ปัญหาในการจัดบริการด้านการเมืองการปกครองมีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ประชาชนไม่สนใจการเมือง ชาวกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เป็นแบบอย่าง ครูไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองในการส่งเสริมประชาธิปไตย

ปัญหาในการจัดบริการด้านสังคมและวัฒนธรรมมีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์มากคือ ชาววัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการด้านศิลปวัฒนธรรม ปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ ชาวบุคลากรที่เข้าใจงานด้านวัฒนธรรม ปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์น้อยคือ ชาวการประสานงานกับวัดและหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมวัฒนธรรม

ปัญหาในการจัดบริการด้านสาธารณสุขมีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อยถึงปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ชาวการติดตามผลค่านอนามัยชุมชนอย่างใกล้ชิด ชาวการยอมรับจากประชาชนในด้านการให้ความรู้อนามัย และชาวการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัย

ปัญหาในการจัดบริการด้านกีฬาและนันทนาการมีระดับปัญหาปานกลางถึงมาก ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ชาวแคลนวัสดุอุปกรณ์กีฬาที่จะให้บริการประชาชน ปัญหารองลงมาคือ โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดบริการนันทนาการจำกัด และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาและนันทนาการ

ปัญหาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในแต่ละด้านพบว่า โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. พบปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน ยกเว้นปัญหาที่พบแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. พบว่า ชาววิศุคอุปกรณ์ในการให้บริการด้าน ศิลปวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์มาก โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. พบในเกณฑ์ ปานกลาง ชาวการประสานงานกับวัดและหน่วยงานอื่น ๆ ในการส่งเสริมวัฒนธรรม โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. พบปัญหาในเกณฑ์ปานกลางและน้อยตามลำดับ และปัญหาด้านกีฬาและนันทนาการ โรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. พบว่าประชาชน ไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาและนันทนาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนโรงเรียน ในโครงการ กศ.พช. พบปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย

วิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูพบว่า วิธีการที่ใช้ มากที่สุดคือ ประสานงานระหว่างโรงเรียน ประชาชน หน่วยงานรัฐบาล และ หน่วยงานเอกชนขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน สสำรวจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนทำการแก้ไขปัญหา ประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างครูและประชาชน และนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ ประโยชน์ในการจัดบริการประชาชนรวมทั้งจัดหางบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของผู้บริหารและครูสอดคล้องกับการวิจัยของ โอคอนเนลล์ (O'Connell. 1977 : 579) ที่พบว่า ความขัดแย้งในการ คำเนิงงานของโรงเรียนกับชุมชนเป็นผลมาจากปัญหาการติดต่อสื่อสาร วิธีการลด ความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยใช้การติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจ ให้ฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้ก็พบว่า การแก้ไขปัญหในการจัดบริการชุมชน ใช้วิธีการประสานงานระหว่างหน่วยงานและชุมชนมากที่สุด

ขอเสนอแนะในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีระดับความถี่มากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ จัดอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น อาชีพ วัฒนธรรม และกลุ่มสนใจแก่ครู และประชาชนที่ตรงกับความต้องการแต่ละท้องถิ่น จัดโรงเรียนให้เป็นที่ศูนย์กลางในการสอนผู้ใหญ่ และจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน ควรมีหน่วยงานของกรมการศึกษาออกโรงเรียนหรือเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นให้การประชาสัมพันธ์ ส่งข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางโรงเรียนหรือสู่ประชาชนโดยตรง จัดงบประมาณสำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียนให้กับโรงเรียนประถมศึกษาและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ จากข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาพบว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดเพราะเป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของการนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วมาใช้ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอาห์เม็คและคูนส์ (Ahmed and Coombs. 1975 : 12 - 13) ที่กล่าวว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาในระบบโรงเรียนมิได้เป็นคู่แข่งกัน แต่เป็นส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน การศึกษาทั้งสองประเภทนี้มีความสำคัญ และจำเป็นเพราะมีรูปแบบการจัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แก่ผู้เรียน และประชาชนที่มีความต้องการหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยเห็นควรเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1 ควรมีการอบรมสัมมนาครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรส่งเสริมและกิจกรรมต้นแบบที่โรงเรียนปฏิบัติได้ ใช้งบประมาณน้อยหรือไม่ ใช้งบประมาณแกผู้บริหารและครู โดยใช้แบบเรียนสำเร็จรูป หรือชุดฝึกอบรมที่สามารถให้การอบรมแก่ครูได้ทุกคนในโรงเรียน

1.2 ควรมีการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน

1.3 ควรจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ให้ได้ผลเพื่อให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชนก่อนจัดบริการกิจกรรมด้านอื่น ๆ ให้ได้ผลต่อไป

1.4 ควรจัดงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมได้ตามสมควร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย จากผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าให้ครอบคลุมศูนย์ดำเนินงานโครงการ กศ.พช. และควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง เช่น ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และนักเรียน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

2.3 ควรศึกษายผลกระทบที่เกิดจากการบริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดบริการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการพัฒนาชุมชน เช่น การเพิ่มรายได้ การรักษานามยี่ส่วนบุคคลและชุมชน และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบความต่อเนื่องของโครงการในการจัดบริการชุมชนของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่เข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการ ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ประเภทอาสาสมัคร และโรงเรียนประถมศึกษานอกโครงการ กศ.พช.

ปัญหาเกี่ยวกับครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีปัญหาอยู่ในระดับ
 น้อย มีเพียงปัญหาเดียวที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ✓เกี่ยวกับครูไม่มีเวลาในการให้บริการ
 ชุมชน ปัญหาโดยส่วนรวมเกี่ยวกับครูอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง

ปัญหาเกี่ยวกับประชาชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและ
 นอกโครงการ กศ.พช. เห็นตรงกันว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงปัญหาเดียว
 ที่อยู่ในระดับมากคือ ✓เกี่ยวกับประชาชนมีความยากจน ปัญหาโดยส่วนรวมเกี่ยวกับประชาชน
 อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งทอง ชุ่มสามพราน การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับ
โรงเรียนชุมชนในจังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2526, 103 หน้า อักสำเนา
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน โครงการเร่งรัดคุณภาพโรงเรียน
ประถมศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ 2530 ม.ป.ท. 2530, 44 หน้า
- _____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) รั้กัับ
ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา อักษรไทย 2529, 200 หน้า
- _____ สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
ยากจน (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2526 - 2527 ม.ป.ท. 2529,
85 หน้า
- _____ สรุปผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคต ของโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาชนบทในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ระหว่างปี 2526 - 2529
และแนวโน้มระหว่างปี 2530 - 2534 ม.ป.ท. 2528, 37 หน้า อักสำเนา
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน ชนบทไทย 2528
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2529, 285 หน้า
- _____ แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนประจำปี 2527 - 2529 โรงพิมพ์
ยูไนเต็คโพรคักชั่น ม.ป.ป., 289 หน้า
- _____ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534
ม.ป.ท. 2530, 442 หน้า อักสำเนา
- _____ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2524, 433 หน้า
- คว้น ชาวหนู "บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบท" พัฒนาชุมชน 5 : 37 -
46 พฤษภาคม 2526

- ไสยาศน์ ปันเปี่ยมรัษฎ์ "การพัฒนาชนบทในระยะครึ่งแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 และทิศทางการพัฒนาในแผนพัฒนา ฉบับที่ 6" ชนบทไทย 2527 โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น 2527, 257 หน้า
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท ปริญญาโท กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530, 306 หน้า อักสำเนา
- ชีรวุฒัน นิจนตร การศึกษากับการพัฒนาชุมชน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2528, 170 หน้า
- ชูศรี วงศ์รัตน์ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย เจริญผล 2525, 252 หน้า
- ทองใบ แพบทาม คู่มือการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน นครราชสีมา ตราเลือกการพิมพ์ 2521, 154 หน้า
- ปฐม นิคมานนท์ ปฏิบัติการการศึกษานักใหญ่ เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์ 2528, 399 หน้า อักสำเนา
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพร 2528, 314 หน้า
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521, 155 หน้า
- ศูนย์การดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ที่ 8 รายงานผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีงบประมาณ 2527 หน่วยศึกษานิเทศก์ สنج. สกลนคร 2528, 77 หน้า อักสำเนา
- ศูนย์การดำเนินโครงการ กศ.พช. ที่ 9 รายงานการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) มหาสารคาม ปรีดากการพิมพ์ 2527, 65 หน้า

- สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
รายงานการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน
(กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2526 - 2527 ม.ป.ท. 2529, 446 หน้า
 อิศำเนา
- สถิตย์ชัย วรานนท์วานิช การมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 97 หน้า อิศำเนา
- สนอง คุณมาศ บทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 124 หน้า อิศำเนา
- สนั่น อินทรประเสริฐ คู่มือโรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา 2519, 230 หน้า
- สะอาด ฟองอินทร์ บทบาทในการพัฒนาชนบทของครูโรงเรียนประถมศึกษาใน
โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน ตามการรับรูของครู
และผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 8 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย 2527, 222 หน้า อิศำเนา
- สุนทร โคตรบรรเทา การศึกษาชุมชน เอกสารประกอบการเรียน มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์ 2526, 168 หน้า อิศำเนา
- สุรางค์ ชูสิงห์ การศึกษาทัศนนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้นำท้องถิ่นต่อ
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชนบทตามโครงการการศึกษาเพื่อ
พัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทภาคจน จังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 210 หน้า อิศำเนา
- เสน่ห์ ะหวางบ้าน การศึกษายบทบาทที่เป็นไปได้ของโรงเรียนประถมศึกษาต่อ
การบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร นครปฐม 2524, 145 หน้า อิศำเนา

เสาวนีย์ เสนาส การศึกษามุขม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2529, 212 หน้า อักสำเนา

อรนุช บุญโสภาค การบริการการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

มหาวิทยาลัยศิลปากร 2528, 104 หน้า อักสำเนา

อุ้นตา นพคุณ การศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงพิมพ์เจริญผล 2523, 207 หน้า

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Englewood Clifts,
Prentice - Hall, 1970.

Bruce, Elkins Louis. "The Role of the Elementary Principal in
Community School Relation," Dissertation Abstract International.
Vol. 90, No.11, 1972.

Coomb, Philip H. and Manzoor Ahmed. New Paths to Learning for
Rural Children and Youth U.S.A. International Council for
Educational Development, 1973. 133 p.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3d. ed.,
New York : Harper and Brothers, 1970.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education.
5th. ed., Tokyo : McGraw - Hill, Inc., 1982.

Harrison, Edward Mathew. "Teacher Perception of Community Education
Program Impact an School - Community Relations in Rural Districts,"
Dissertation Abstracts International. 38 : 3235 - A, December,
1977.

Lele, Uma. The Design of Rural Development Lessons from Africa.
London, : the John Hopkins University Press, 1976. 276 p.

O'Connell, James Joseph. "A School and Its Communities : An Effect
toward Effective Communication," Dissertation Abstracts
International. 38 : 579 - A, August, 1977.

Ramirez, Emilliano C. "Activities and Procedures of Some Community
Schools in the United States and Their Implication for the
Phillippines," Dissertation Abstract International. Vol. 20,
No. 6, 1969.

Sander, Lt. "The Concept of Community Development," Community Development Asaprocell. Missouri, University of Missouri Press, 1970.

Schottenfeld, Lorriane. "The Buckley Amendment and School - Community Relations," Dissertation Abstracts International. 37 : 1343 - A, September, 1976.

ภาคผนวก

(ครูท)

ที่ ทม 1007/1335

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตุลาคม 2530

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ.....

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายโชติ บุญทน

เป็นนิติระดับ

ปริญญาเอก สาขา

ปริญญาโท วิชาเอก การศึกษานำใหญ่

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิติคุณที่มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
 วิทยานิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา
 ในการจัดบริการการศึกษานอกกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา

ประธาน

ผศ.ดร.เสาวนีย์ เสนาสุ

กรรมการ

สิ่งที่นิติไครขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
 ให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการทำ
 วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
 และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ที่ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิติคุณนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร

ตุลาคม 2530

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยข้าพเจ้า นายโชติ บุญทน นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษานักศึกษา กำลังทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ" ในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำการดำเนินงานด้านบริการชุมชนของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ข้าพเจ้าจึงขอความกรุณาจากท่านช่วยสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้ ตามความรู้สึกและตามสภาพที่เป็นจริงที่สุดที่โรงเรียนของท่านปฏิบัติ ผลการตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนในชุมชนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คำตอบในแบบสอบถามของท่านจะนำเสนอเป็นการส่วนรวมซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายโชติ บุญทน)

นิสิตปริญญาโท เอกการศึกษานักศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีบทบาทของ
โรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนและตัวของท่านโดยเขียนเครื่องหมายถูก
(✓) ลงในช่อง

1. โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียน

- อยู่ในโครงการ กศ.พช.
 นอกโครงการ กศ.พช.

2. ตำแหน่งที่รับผิดชอบ

- ผู้บริหารโรงเรียน
 ครูผู้สอน ระดับที่สอน
- ป. 1 - 2
 ป. 3 - 4
 ป. 5 - 6

ตอนที่ 2

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับบทบาทที่ตรงกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนของท่าน แล้วกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดตามระดับคะแนน 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก

คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

บทบาทในการจัดบริการการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา	คะแนนการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
<u>บทบาทด้านการศึกษา</u>					
1. สสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน					
2. จัดห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งวิชาการศึกษาค้นคว้าแก่ประชาชน					
3. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้การศึกษาแก่ประชาชน					
4. จัดนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน					
5. ส่งเสริมให้มื้อานหนังสือประจำหมู่บ้าน					

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา	คะแนนการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
6. มีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์ยูเรเนียมหนังสือแห่งชาติ					
7. จัดให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา					
8. จัดบริการข่าวสารให้ประชาชน					
9. จัดให้มีทัศนศึกษาร่วมกันระหว่างครูกับประชาชน					
10. จัดให้ครูไปเยี่ยมชุมชน					
<u>บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ</u>					
11. เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความ ต้องการด้านอาชีพ					
12. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านอาชีพต่าง ๆ					
13. ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการส่งเสริมอาชีพ					
14. จัดอบรมปฏิบัติการ เกี่ยวกับโภชนาการ					
15. ให้การแนะแนวอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น					
16. ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม					
17. จัดให้มีการอบรมวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการ					
18. จัดสาธิตเกี่ยวกับการเกษตร					
19. ประสานงานการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการหมู่บ้าน					
<u>บทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม</u>					
20. จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น					
21. จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาสาธารณสุขร่วมกับประชาชน					
22. เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข					

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา	คะแนนการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
23. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมการแสดงความกตัญญูกตเวที
24. ร่วมมือกับประชาชนประกอบกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม
25. จัดนิทรรศการ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
26. ร่วมมือกับวัดหรือศาสนสถานในการพัฒนาจิตใจของคนในชุมชน
27. ส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้านของท้องถิ่น
28. ให้บริการอุปกรณ์ในการประกอบพิธีต่าง ๆ
บทบาทด้านการเมืองการปกครอง					
29. ให้ความรู้ค่านิยมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน
30. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย
31. ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น
32. มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของชุมชน
33. มีส่วนร่วมในการอบรมชาวบ้านให้รู้จักป้องกันตนเอง
34. มีส่วนร่วมในการบริหารงานสภาตำบล
35. เป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสารด้านการเมืองของรัฐบาล
36. ให้ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ
บทบาทด้านสาธารณสุข					
37. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอนามัยส่วนบุคคล
38. จัดอบรมการใช้ยาสามัญประจำบ้านและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
39. ร่วมมือกับประชาชนและอนามัยตำบลจัดตั้งศูนย์ยาประจำหมู่บ้าน

บทบาทในการจัดบริการการศึกษาของระบบโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา	คะแนนการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
40. เผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด					
41. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยในการสร้างภูมิคุ้มกันโรคติดต่อ					
42. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อนามัยในการแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขใน ชุมชน					
43. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว					
44. แนะนำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก					
<u>บทบาทด้านกีฬาและนันทนาการ</u>					
45. ประสานงานการแข่งขันกีฬาระหว่างชุมชน					
46. กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
47. เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬา					
48. สนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการขึ้นในชุมชน					
49. จัดให้มีการแสดงดนตรีและการละเล่นพื้นบ้าน					
50. จัดให้มีการฝึกอบรมการเล่นกีฬาแก่ประชาชน					
51. ให้ประชาชนใช้สนามของโรงเรียนเล่นกีฬา					
52. จัดสถานที่ของโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ					
53. ให้บริการอุปกรณ์กีฬา					
54. ให้ประชาชนใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ					

ตอนที่ 3

ปัญหาในการดำเนินงานจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน
ของโรงเรียนประถมศึกษา

- คำชี้แจง แบบสอบถามครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการปฏิบัติงานจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชนของโรงเรียน ประสบปัญหาในค้ำานต่าง ๆ มากหรือน้อยเพียงใด โปรดพิจารณาข้อความปัญหาแล้วกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตามระดับคะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- คะแนน 5 หมายถึง ประสบปัญหามากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง ประสบปัญหามาก
 คะแนน 3 หมายถึง ประสบปัญหาปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง ประสบปัญหาน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง ประสบปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่ประสบปัญหาเลย

ปัญหา	5	4	3	2	1
<u>ปัญหาคำานบุคคล</u>					
<u>เกี่ยวกับผู้บริหาร</u>					
1. ซาคความรุ้ความเข้าใจสภาพปัญหาและความค้องการของชุมชน
2. ซาคการชี้แจงให้ครูทราบถึงบทบาทของโรงเรียนในกาจัดบริการทางการศึกษาแก่ประชาชน
3. ไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนในการให้การศึกษาแก่ประชาชน

ปัญหา	5	4	3	2	1
<u>เกี่ยวกับครู</u>					
4. ขาดความรู้ความสามารถในการให้บริการชุมชน					
5. ไม่สามารถปรับกิจกรรมให้เข้ากับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน					
6. ไม่มีเวลาในการให้บริการชุมชน					
7. ขาดความสัมพันธ์กับชุมชน					
<u>เกี่ยวกับประชาชน</u>					
8. ไม่ให้ความร่วมมือและอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม					
9. มีฐานะความเป็นอยู่ยากจน					
10. ขาดความรู้ความเข้าใจปัญหาของท้องถิ่น					
11. ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง					
<u>ปัญหาคำานการประสานงานกับหน่วยงานอื่น</u>					
12. หน่วยงานอื่นไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน					
13. ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น					
14. ขาดเจ้าหน้าที่ในการติดต่อประสานงาน					
<u>ปัญหาคำานงบประมาณ</u>					
15. งบประมาณที่ใช้จ่ายในการจัดบริการไม่เพียงพอ					
16. งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง					
17. ขาดการวางแผนที่ดีในการใช้จ่ายงบประมาณ					

ปัญหา	5	4	3	2	1
<u>ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทแต่ละด้าน</u>					
18. ขาดการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน					
19. ขาดแคลนทรัพยากรที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชน					
20. ชุมชนไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการศึกษา					
21. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพ					
22. ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมอาชีพ					
23. พื้นที่ในการจัดสักการเกษตรไม่เพียงพอ					
24. ขาดแหล่งน้ำในการส่งเสริมการเกษตร					
25. ขาดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เป็นแบบอย่าง					
26. ครูไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองในการส่งเสริมประชาธิปไตย					
27. ประชาชนไม่สนใจการเมือง					
28. ขาดการประสานงานกับวัดและหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม					
29. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการด้านศิลปวัฒนธรรม					
30. ขาดบุคลากรที่เข้าใจงานด้านศิลปวัฒนธรรม					
31. ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่อนามัย					
32. ขาดการติดตามผลด้านอนามัยชุมชนอย่างใกล้ชิด					
33. ขาดการยอมรับจากประชาชนในด้านการให้ความรู้อนามัย					
34. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์กีฬาที่จะให้บริการประชาชน					
35. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาและนันทนาการ					
36. โรงเรียนมีสถานที่ในการจัดบริการนันทนาการจำกัด					

ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา
ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ
ของ
โชติ บุญทน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ที่มีบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในหกด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข และด้านกีฬาและนันทนาการ และศึกษาปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟสองทาง และทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สูตรของคูยี

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นโดยส่วนรวมตอบบทบาทของโรงเรียนในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโดยส่วนรวมปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าโรงเรียนจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านกีฬาและนันทนาการมากที่สุด และด้านเศรษฐกิจและอาชีพปฏิบัติได้น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และผู้บริหารและครูโรงเรียนนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็นตอบบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. มีความคิดเห็น
ตอบหาของโรงเรียนในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนค่านักกีฬาและ
นันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่านักการศึกษา
ค่านักเสริมธุรกิจและอาชีพ และค่านักการเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช.
มีความคิดเห็นตอบหาของโรงเรียนในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน
โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัญหาในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ผู้บริหารและครู
โรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. เห็นว่าพบมากที่สุดคือ การขาดงบประมาณ
วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่วนวิธีการที่
ผู้บริหารและครูโรงเรียนในและนอกโครงการ กศ.พช. ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มี
ความถี่มากที่สุดคือ การประสานงานระหว่างโรงเรียน ประชาชน หน่วยงานของ
รัฐบาล และเอกชน เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา สำหรับข้อเสนอแนะ
ที่มีความถี่มากที่สุดคือ ควรจัดอบรมครู และประชาชนในค่านักอาชีพ วัฒนธรรม
และกลุ่มสนใจต่าง ๆ ตามความต้องการในท้องถิ่น ควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลาง
ในการสอนผู้ใหญ่ แหล่งความรู้ ให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ สำหรับประชาชน
และจัดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน
ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาย่างเพียงพอ

OPINIONS OF ADMINISTRATORS AND TEACHERS ON ROLES
OF PRIMARY SCHOOLS IN PROVISION OF NONFORMAL
EDUCATION ACTIVITIES IN SISAKET

AN ABSTRACT

BY

CHOT BOONTON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

January 1988

The purposes of this research were to study and compare opinions of administrators and teachers in schools in and out of the Project for Village Development in the Poverty-stricken Area on the roles of primary schools in provision of nonformal education activities in six aspects: educational, economic and vocational, social and cultural, political, health, and sport and recreational; and to study problems, methods of solving problems, and recommendations.

The sample used in this study included 240 administrators and teachers in schools in and out of the Project in Sisaket. The instrument used for collecting data was the self-constructed questionnaire. The questionnaire included 90 five-point-rating-scale items, and two open-ended items. The statistics used for analyses of data were means, standard deviation, t-test, two-way ANOVA, and Tukey's HSD test.

The research findings were as follows:

1. The administrators in school in the Project for Village Development in the Poverty-stricken Area had overall opinions on the roles of schools in provision on nonformal education activities at a high level. On the other hand, the teachers has overall opinions on the roles of schools in provision of nonformal education activities at a moderate level, and the administrators and teachers in schools out of the Project had overall opinions at a moderate level. Both administrators and teachers in and out of the Project viewed that the schools could provide nonformal education activities in the sport

and recreational aspect the most of all, and the economic and vocational aspect the least of all. When compared the overall opinions of administrators and teachers in schools in the Project on the roles of primary schools in provision of nonformal education activities, it was found different at a .05 level of significance. The administrators in schools in the Project and administrators and teachers in schools out of the Project had different overall opinions on the roles of primary schools in provision of nonformal education activities at a .01 level of significance.

2. The administrators and teachers in schools in and out of the Project for Village Development in the Poverty-stricken Area had different opinions on provision of nonformal education activities in the sport and recreational aspect at a .01 level of significance, while in educational, economic and vocational, and political aspects the opinions were different at a .05 level of significance. The administrators and teachers in schools in and out of the Project had different overall opinions on the roles of schools in provision of nonformal education activities at a .01 level of significance.

3. The most essential problems in provision of nonformal education activities as viewed by the administrators and teachers in schools in and out of the Project were shortcomings of budget, materials and equipment for provision of nonformal education. The methods most frequently used by administrators and teachers in schools in and out of the Project for solving the problems

were coordination among schools, people in villages, government and private agencies in order to seek cooperation. The most frequent recommendations given were inservice training and training for teachers and people in vocation, culture and interest groups in line with local needs; organization of schools as the centres for teaching adults, providing information and public relations; and allocation of enough budget and materials and equipment to primary schools for provision of nonformal education.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นายโชติ บุญทน

วัน เดือน ปี เกิด

5 เมษายน 2502

สถานที่เกิด

บ้านคอ ตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภอดุหมพริสัย
จังหวัดศรีสะเกษ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518 ระดับมัธยมศึกษา (ม.ศ. 3) จากโรงเรียนกำแพง
อำเภอดุหมพริสัย จังหวัดศรีสะเกษ

พ.ศ. 2521 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)
จากวิทยาลัยครูสุรินทร์

พ.ศ. 2525 การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) การศึกษามัธยมศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2531 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษามัธยมศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการรับราชการ

พ.ศ. 2526 รับราชการครูโรงเรียนบ้านห้วย ตำบลห้วยทับทัน
อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ